

Eric-Emmanuel Schmitt

MANŽELSKÉ VRAŽDĚNÍ

(PETITS CRIMES CONJUGAUX)

*Pracovní překlad Michal Lázňovský
duben 2004*

AUTOR JE ZASTUPOVÁN

DILIA, divadelní a literární agentura
Krátkého 1, 190 03 Praha 9
agentážní oddělení: tel./fax: +420 266 199 823
matasek@dilia.cz, www.dilia.cz

Pro jakékoli užití díla (např. rozmnožování, rozšiřování rozmnoženin, divadelní provozování) je nutné získat licenci prostřednictvím DILIA.

Postavy:

Líza
Gilles

Noc. Byt.

Zvuk klíče v zámku.

Dveře se otevírají a dovnitř vklouznou dva stíny, rýsující se na pozadí světla v chodbě.

Žena vejde dovnitř. Muž zůstává stát na prahu, v ruce má kufřík, jako by váhal vstoupit.

Líza spěchá k lampám a spěšně je rozsvěcuje, jednu po druhé, aby byla místnost dobře vidět.

Když všechno rozsvítí, představuje pokoj gestem, jako by připravila dekoraci pro představení.

LÍZA   Tak co?

On zavrtí hlavou. Ona neklidně naléhá.

LÍZA   Ale ano! Klid. Soustřed' se.

Prohlédne si pozorně všechny nábytek, pak zklamaně svěsí hlavu.

LÍZA   Nic?

GILLES   Nic.

Líza se nemůže spokojit s touto odpovědí, přinutí ho, aby si odložil zavazadlo, zavře za ním dveře a vede ho ke křeslu.

LÍZA   V tomhle křesle si hrozně rád čteš.

GILLES   Vypadá dost opotřebovaně.

LÍZA   Nejmén' tisíckrát jsem ti navrhovala, že ho dáme potáhnout, ale tys mi odpověděl, že si mám vybrat - buď čalouník, nebo ty.

GILLES   Nestačí vyměnit látku, vypadá to, že je v něm prasklé pero.

LÍZA   Intelektuální.

GILLES   Cože?

LÍZA   Tvrdíš, že pořádné křeslo musí být nepohodlné. Tomu peru, co člověka tlačí do levého stehna, říkáš „intelektuální vzpruha“. Nebo taky osten vědomí. Žihadlo bdělosti!

GILLES   Co vlastně jsem? Nějaký rádo by intelektuál, nebo fakír?

LÍZA   Posad' se za svůj psací stůl.

Snaživě ji poslechne, ale nedůvěřivě pozoruje kovovou židli a než se posadí, zkoumá ji rukou. Když si sedne, židle zaskřípe. Gilles vydechne.

GILLES   Mám nějakou teorii i na vrzající židle?

- LÍZA Pochopitelně. Zakazuješ mi, abych ji namazala. Považuješ každé zavržení za poplašné zvonění. Rezavá stolička je aktivní součástí tvého boje proti všeobecné ochablosti.
- GILLES Takže mám na všechno teorii?
- LÍZA Skoro na všechno. Nestrpíš, abych ti uklízela psací stůl. Protože tomu zmatku, jak se ti vrší papíry, říkáš „historický řád archivace“. Tvrdíš, že knihovna bez prachu je knihovna v čekárně u zubaře. Tvrdíš, že drobky nejsou žádná špína, protože chleba přece jíme. - Tuhle jsi mi řekl, že drobky jsou slzičky chleba, který pláče, když ho řežeme. Takže máme uplakanou celou postel i kanape. Zásadně nevyměníš prasklou žárovku, protože máme držet smutek za světlo. Aspoň několik dnů. Po patnácti letech manželství (a studia) se mi podařilo odhalit společného jmenovatele tvých teorií. Základní teze zní: hlavně doma nic dělat!
- Gilles se mile a provinile se usmívá.*
- GILLES Žít se mnou je peklo?
- Líza se překvapeně otočí.*
- LÍZA Dojímáš mě, když se takhle ptáš.
- GILLES A odpověď?
- Líza nic neříká. Ale protože on čeká, ona nakonec řekne s cudnou něhou:*
- LÍZA Jistě, že je to peklo, ale já... svým způsobem... lpím na tom pekle.
- GILLES Proč?
- LÍZA Je v něm teplo...
- GILLES To v pekle bývá.
- LÍZA A mám v něm svoje místo.
- GILLES To zní ďábelsky.
- Uklidnil se svým prohlášením a rozhlíží se kolem sebe, hladí předměty.*
- GILLES Zvláštní. Mám pocit, že jsem dospělé dítě. Jak dlouho... kdy se to vlastně...?
- LÍZA Před čtrnácti dny.
- GILLES Už?
- LÍZA Bylo to dlouhých čtrnáct dní.

GILLES Mně připadly krátké. (*Pro sebe.*) Jednou ráno jsem se probudil v nemocnici, pusou jsem měl rozměkklou, jako kdybych vyšel od zubaře, rozpíchané dásně, na hlavě obvaz, v hlavě tíhu. „Co tu dělám? Měl jsem nehodu? Ale žiju.“
Probuzení jako úleva. Dotýkal jsem se těla, jako by mi ho vrátili. Vyprávěl jsem vám...

LÍZA (*opraví ho*) Ti!

GILLES (*opraví se*) Vyprávěl jsem ti ten šok s ošetřovatelkou?

LÍZA S ošetřovatelkou?

GILLES Vejde nějaká ošetřovatelka. „Jsem ráda, že vás vidím s otevřenýma očima, pane Andary.“ Otočím se, abych viděl s kým to mluví a zjistím, že jsem v místnosti sám. Opakuje: „Jak se cítíte, pane Andary?“ - Vypadá, že si je jistá tím, co říká. Cítím únavu, ale vynaložím všechny síly, abych jí odpověděl aspoň pár slov. Když odejde, vrhnu se k cedulce, na kterou se zaznamenává teplota. Mám tam to jméno: Gilles Andary. „Proč mi tak říkají? Kdo to mohl poplést?“ Andary mi nic neříká. Jenže mě žádné jiné jméno nenapadá. Napadají mě jen samá jména z dětství: Mickey, Medvídek Pú, Neználek, Sněhurka. - Uvědomím si, že nevím, kdo jsem. Ztratil jsem paměť. - Tuhle paměť. Svoji paměť. A přitom si pamatuju latinskou deklinaci, násobilku, dokonce i časování v ruštině. A řeckou abecedu. Přehrávám si je. To mě uklidní. Ostatní určitě přijde samo. Jak by si člověk mohl pamatovat násobilku osmi (to je ta nejtěžší, nemám pravdu?) a zapomenout kdo je?! - Snažím se nezpanikařit. Dospěl jsem k názoru, že mi moc utáhli obvaz a to mi utiskuje paměť. Jakmile mi ho sundají, všechno bude v pořádku. Doktoři a sestry se u mě střídají. Svěřím se jim se svou amnézií. Pozorují mě ustaraně. Vysvětlím jim svou teorii s obvazem. Neberou mi můj optimismus. - A za několik dnů ke mně přijde nová ošetřovatelka. Nevzala si plášť. „Je to kost, ta nová sestřička!“ si říkám. „Ale proč je v civilu?“ Nemluví, s úsměvem mě pozoruje, bere mě za ruku, políbí mě na tvář. Říkám si, jestli mi neposlali nějakou speciální chůvu, „pečovatelku o opuštěné muže“, nebo kurvu na brigádě, a vtom mi ta sestřička oznámí, že je moje žena. (*Obrátí se na Lízu.*) Jste si tím tak jistá?

LÍZA Jsem.

GILLES Nejste najatá?

LÍZA Máš mi tykat.

GILLES Nejste... nejsi...

LÍZA(*přerušit ho*) Jsem tvoje žena.

GILLES Tím líp. (*Pauza.*) A chcete... Totiž, chceš říct, že jsme... u nás doma?

LÍZA Jsme doma.

Znovu se rozhlédne po místnosti.

GILLES Nechtěl bych dělat ukvapené závěry, ale řekl bych, že se mi víc líbí moje žena než můj byt...

Smějí se. Pod Gillesovým humorem ale prosakuje neklid. Trápí se.

GILLES Co budeme dělat?

LÍZA Dneska? Vybalíš si... A začneme žít jako dřív...

GILLES Co budeme dělat, když se mi paměť nevrátí?

LÍZA *nepřesvědčivě* Vrátí se ti.

GILLES Došel mi optimismus. Dobral jsem prášky.

LÍZA Vrátí se.

GILLES Čtrnáct dní mi všichni říkají, že stačí nějaký šok... Uviděl jsem vás – a nepoznal jsem vás. Když jste mi přinesla album fotek, jako bych listoval v telefonním seznamu. Přijdeme sem – připadám si jako v hotelu. Nic mě neoslovuje. Slyším zvuky, barvy, tvary, vůně – ale nic nedává smysl. Nespojuje se mi to. Vidím svět, kompletní, fungující, bohatý, ale já jako bych v něm neměl místo. Všechno dává smysl – až na mě. Moje „já“ neexistuje.

Líza si sedne vedle něj a vezme ho za ruce, aby ho uklidnila.

LÍZA Uvidíš, že ten šok přijde. Případy definitivní ztráty paměti jsou výjimečné.

GILLES Podle toho mála co o sobě vím, jsem ten typ chlapa, který má přímo dar reagovat „výjimečně“. Ne? (*Prosebně.*) Co budete dělat...?

LÍZA Ty!

GILLES Co budeš dělat, když se neproberu? Nebudeš přece žít s mým vymozkovaným dvojníkem? S opicí, která se mi jen podobá?

LÍZA (*baví se jeho úzkostí.*) Proč ne?

GILLES Jestli mě miluješ, tak to neuděláš, Lízo!

Líza se přestane smát.

GILLES Jestli mě miluješ, Lízo, tak přece nebudeš milovat můj stín! Mou imitaci! Dvojníka! Prázdnou nádobu! Vzpomínku, která si na nic nevzpomíná!

LÍZA Uklidni se!

GILLES Jestli mě miluješ, musíš mě brát tak, jak jsem: změněný, postižený, starý, nemocný, ale pod podmínkou, že zůstanu sám sebou. Jestli mě miluješ, chceš moje „já“, ne můj odlesk! Jestli mě miluješ... tak...

Líza neklidně vstane a přechází po místnosti.

GILLES Milujete mě?

LÍZA Ty!

GILLES Miluješ mě?

*Líza ho pozoruje s bolestí a mlčí.
Gilles přemýšlí, mezi každou větou nechá pauzu.*

GILLES Jsem milovaný? Nebo jsem milý? Jenom milý? To se neví. Ani já to nevím. Ani nevím, jestli si sám sebe vážím. Nemám pro to dost podkladů...

Pokrčí rameny. Ona ho pozoruje, ale už jinak. Chtěla by promluvit, ale zarazí se. Pauza.

GILLES Milovala jste ho? Jeho?

LÍZA Koho jeho?

GILLES Jeho! Mě, když jsem to byl ještě já! - Svého manžela!

LÍZA Uklidněte se!

GILLES Tak vy mi vykáte? Vy nejste moje žena! Musím odsud pryč!

LÍZA Gillesi! Uklidni se! To ty tvoje otázky! Použila jsem vykání automaticky.

GILLES Automaticky?

LÍZA Gramaticky! - Ty mi vykáš a říkáš „on“, když mluvíš o sobě. Už se v tom nevyznám!

GILLES Ani já.

LÍZA Na co ses mě vlastně ptal?

GILLES Jestli jsi milovala svého manžela.

Líza se usmívá. Gilles je šokován, že neodpovídá.

GILLES Jestli jste ho nemilovala, měla byste se ho zbavit. Využijte toho, že on už není on, že jsem to já a vyhoďte ho! Vyhoďte mě! Vyhoďte nás oba! Udělejte generální úklid. - Neodvažujete se mi přiznat, že jsme jako pár nebyli šťastní? Je to tak? Tak toho využijme a vyjasněme si situaci. Odejdu. Řekněte mi abych

šel a já půjdu. Není to pro mě tak těžké, protože nevím, kdo jsem, nevím, kdo jste vy. Je to ideální příležitost! Prosím vás, řekněte mi, abych šel!

Líza se k němu přiblíží, překvapená, že ho vidí v takovém stavu.

LÍZA Vzal sis prášky?

GILLES *podrážděně* Trpím něčím, co se nedá léčit prášky! Co je to za mánii do mě cpát prášky, sotva se ve mně objeví kousek citu?

LÍZA *vybuchne smíchy*: Gillesi!

GILLES A ještě se mi posmíváš!

LÍZA *naděšená* Gillesi! Výborně! Už je ti líp! To jsi celý ty! To je tvoje oblíbená věta: „Co je to za mánii do mě cpát prášky, sotva se ve mně objeví kousek citu?“ Jsi to ty! Jsi to opravdu ty! Nikdy jsi nesnášel lidi, kteří si nedovedou vylít zlost, ventilovat svoje trápení, svoje strachy, stresy a radši si vezmou sedativa. - Na to máš taky teorii: naše doba je tak změkčilá, že se snaží vyléčit si svědomí: ale z toho, že jsme lidi nás vyléčit nemůže!

GILLES *příjemně překvapen* Vážně?

LÍZA Jo, a taky že moudrost nespočívá v tom, že přestaneme cítit, ale naopak, že všechno procítíme. Jako kdybych tě slyšela!

GILLES Takže jak v domácnosti tak i v metafyzice je moje zásada ... nic nedělat?

*Je šťastná, že se na okamžik setkali a políbí ho na čelo.
Gilles ji zadrží, jeho rty se dotknou jejích.*

GILLES *(pomalu, polohlasně)* Je to mezi námi... fyzicky...?

LÍZA *stejně* Moc.

GILLES To mě nepřekvapuje.

Setrvají tak, nos proti nosu, neodolatelně přitahováni.

GILLES Moc...ve smyslu silně... nebo často?

LÍZA Silně. A často.

GILLES To mě nepřekvapuje.

Chce ji začít líbat, ale ona se odtáhne.

GILLES Proč?

LÍZA Je to moc rychle.

- GILLES Právě! To by mohl být ten šok!
- LÍZA I pro mě.
- GILLES Nerozumím.
Znovu se ji pokusí políbit. Ona ho zarazí.
- LÍZA Ne. *(On naléhá.)* Řekla jsem ne.
*Ona se zcela vymaní, i když ne prudce.
Rozladěně přejede místnost očima a pak, jako uražený, popadne své zavazadlo.*
- GILLES Je mi líto, odcházím. Nefungovalo by to.
- LÍZA Gillesi!
- GILLES Jdu pryč!
- LÍZA Gillesi!
- GILLES Ale ano. Radši půjdu.
- LÍZA Kam?
Otázka Gillese zastaví.
- LÍZA *něžně* Nemáš kam jít. *(Pauza.)* Tady jsi doma. *(Pauza.)* U nás doma.
Nervózně se zašklebí.
- GILLES My se známe?
Líza s úsměvem přikývne.
- GILLES Nepoznávám vás.
- LÍZA A sebe taky ne.
- GILLES Kdo mi dokáže, že jste nešla do špitálu jako se chodí do útulku pro opuštěné psy? Našla jste si oddělení „ztráta paměti“ a zeptala jste se, jestli byste nemohla jednoho adoptovat. Když jste mě uviděla, řekla jste si: „Tenhle ten je docela roztomilý, není už sice nejmladší, ale vypadá dobrácky, a docela čistotně, vezmu si ho domů a namluvím mu, že jsem jeho žena.“ Nejste náhodou vdova?
- LÍZA Proč vdova?

GILLES Mám pocit, že jsem slyšel něco o mafii vdov, která obchoduje s muži, trpícími ztrátou paměti.

LÍZA Gillesi, já jsem tvoje žena.

Gilles odloží zavazadlo.

GILLES Tak vyprávěj. Pomoz mi, abych si vzpomněl.

Líza ukáže na obrazy na zdi.

LÍZA Co si myslíš o těchhle obrazech?

GILLES Jen to nejlepší. Je to jediná věc, která se mi v tomhle bytě líbí.

LÍZA Opravdu?

GILLES Vypadá to, že je malovala jedna ruka.

LÍZA Maloval jsi je ty.

GILLES *automaticky* Tak to si gratuluju! (*Překvapeně.*) Já?

LÍZA Ano.

GILLES Takže já nejen píšu, ale i maluju?

LÍZA Už to tak vypadá.

Gilles zkoumá obrazy, nedůvěřivé, pak stále nadšeněji.

GILLES Koukám, že jsem báječný chlapík, mám sice slabiny v údržbě domácnosti, ale dobře jsem se oženil, jsem skvělý milenec, malíř, spisovatel, a teoretik! (*Zaraženě.*) Docela rád bych se se sebou seznámil.

LÍZA *žertovně* Moc by ses si líbil.

Ale Gilles nepřijme ironický tón.

GILLES Živím se malováním?

LÍZA Ne. Jenom psaním detektivek. Malování je jenom koníček.

GILLES Hm... (*Pozoruje ji, je nespokojen.*) Jaký jsem byl jako manžel?

LÍZA V jakém smyslu?

GILLES Byl jsem žárlivý?

LÍZA Vůbec ne.

GILLES *překvapeně* Opravdu ne?

LÍZA Říkal jsi mi, že mi věříš. A to se mi líbilo.

GILLES A ty... nezneužívala jsi mého nedostatku žárlivosti?

LÍZA K čemu?

GILLES Abys mi dala důvod k žárlivosti.

LÍZA *s úsměvem* Ne.

Gilles si úlevou vydechne.

GILLES No sláva. - A já... byl jsem ti věrný?

*Líza ho pobaveně pozoruje - baví se obavou, která se mu zračí ve tváři.
Konečně řekne:*

LÍZA Byl.

GILLES Uff!

LÍZA Aspoň co já vím.

GILLES Neměl jsem důvod nebýt.

LÍZA *(škádlivě)* Jestli jsi mě podváděl, tak to jsi se musel umět mistrovsky přetvařovat.

GILLES To jsem určitě neuměl.

LÍZA Nebo jsi se musel rozdvojovat. Protože nevím, kdy bys mě byl podváděl. Skoro nikdy jsi odsud nevycházel. Buď jsi psal, četl nebo maloval. Jak bys to byl dělal?

GILLES To je pravda, jak?

Líza ho obejmě.

LÍZA Mně to moc pomáhalo, že jsi mi byl věrný. Nemám dost sebedůvěry na to, abych pořád bojovala s nějakými sokyněmi... nebo s podezřením...

GILLES A přitom vypadáš, že jsi na takový boj skvěle vyzbrojená. Málo žen v tvém věku...

LÍZA Jenomže na světě bohužel nežijou jen ženy v mém věku. Ve dvaceti si člověk může dovolit nedbat na věk, ale po čtyřicítce je konec s iluzemi. Žena zjistí kolik jí je let ve chvíli, kdy si uvědomí, že jsou tu i mladší.

GILLES Já... já se dívám po mladších ženách?

LÍZA Jo.

Gilles vydechne úlevou, i když si ještě stále není příliš jistý.

GILLES Je to hrůza. Jako bych krácel po okraji propasti. Každou chvíli se můžu dozvědět něco, co ze mě udělá odpornou stvůru. Jdu po provaze, držím se v přítomnosti a nebojím se podívat do budoucnosti, ale děším se minulosti. Mám strach, aby nebyla moc těžká, aby mě nevyvedla z rovnováhy a aby mě nestrhla dolů. Kráčím po provaze, abych se poznal, ale nevím, jestli jdu správným směrem. - Co jsou moje největší chyby?

LÍZA *přemýšlí* Máš... máš jich hrozně málo.

GILLES No snad přece něco!

LÍZA Nic mě nenapadá... Netrpělivost! Ano, netrpělivost.

GILLES No vida, to je odporná vlastnost!

LÍZA Roztomilá! Někdy mě začneš svlíkat už ve výtahu, když se odněkud vracíme. Jednou jsi mě takhle svlíknul, a pak jsi...

Začervená se, když si vzpomene na příhodu z jejich milostného života.

GILLES Vážně...?

LÍZA Stačili jsme jen taktak zavřít dveře, právě včas...

GILLES Fakt včas...?

LÍZA Ne... Myslím, že už bylo pozdě.

Smějí se.

GILLES Takže se nemusím bát, že se mi paměť vrátí?

Líza mlčí jako by najednou nebyla ve své kůži. Gilles to vycítí a naléhá.

GILLES Víš, občas si říkám, jestli se mi paměť nezablokovala schválně: jestli to není záměr, že si na nic nevzpomíná!

LÍZA Jaký záměr?

GILLES Sebeobrana. Protože někdy je lepší nevědět. Možná, že se moje podvědomí tou nevědomostí chrání. Nechce znát pravdu.

LÍZA *neklidně* Prosím tě...

GILLES Možná jsem nedostal jen fyzickou ránu... Jsou všelijaká traumata...

Dlouze se pozorují. Jako by se chvíli báli oba dva.

LÍZA *nepřesvědčivě* Myslím, že se bojíš úplně zbytečně.

GILLES Jseš si jistá?

LÍZA Jsem. Neobjevíš nic... nenajdeš na sebe nic, čím by ses musel trápit.

GILLES Přisaháš?

LÍZA Přisahám.

Gilles se uvolní.

GILLES Povídej mi o mně. To je teď moje nejoblíbenější téma.

LÍZA *rýpne si* To bylo vždycky.

GILLES Vážně?

LÍZA To se ti musí uznat: vždycky jsi k sobě měl pozitivní vztah. Byl sis věrný až za hrob. Můžeš se podívat do knihovny. Všechny svoje romány jsi věnoval sobě. *(Vytáhne náhodně jeden svazek.)* „Tuto svou knihu věnuji s veškerou svou láskou a upřímností sobě. Gilles.“

GILLES *je mu to trapné* Byl vážně příšerný.

LÍZA To byl humor.

GILLES To je sebeláska.

LÍZA Humor umožňuje říct pravdu.

GILLES Doufám, že jsem nějakou připsal i tobě.

LÍZA *směje se* Ano, připsal. *(V jiné polici najde jednu knížku.)* „Mé ženě Líze, mému vědomí a svědomí, mé lásce, ten, který ji zbožňuje, ale nezaslouží si ji. Gilles.“

Líza si vybaví minulost a zaplaví ji cit, do očí jí vhrknou slzy.

On ji pozoruje, aniž by zasahoval, snaží se pochopit.

Ona klesne na sedadlo, jako by ji vzpomínky přemohly.

GILLES Lízo.

LÍZA Promiň. Závan minulosti.

GILLES Jsem tady. Nejsem mrtvý.

LÍZA Ne. Ale minulost mrtvá je. (*Snaží se usmát přes slzy.*) Moc jsem tě milovala Gillesi, moc.

GILLES Ale říkáš to, jako kdybys říkala: „Moc jsem trpěla, Gillesi, moc jsem trpěla.“

LÍZA Možná. Neumím milovat a netrpět.

GILLES *něžně* Trpěla jsi kvůli mně?

LÍZA *neobratně lže* Ne.

*On dál nenaléhá.
Líza se snaží o dobrou náladu.*

LÍZA Co ti o tobě mám ještě povídat? - Miluješ chodit po krámech, což je na chlapa výkon... Klidně se mnou vydržíš třeba hodinu v krámě a vybíráme mi boty. Vážně! Za to bys zasloužil diplom! A máš vždycky jasný názor, když si vybírám šaty. Ne jako nějaký mačo, který si oblíká svou ženskou za svoje prachy, ale jako estét! – A někdy si dáváme schůzky v čajovnách.

GILLES Já piju čaj?

LÍZA Vášnivě. Vypadáš zklamaně.

GILLES Myslel jsem si, že jsem přeci jen trochu mužnější. - Šaty, krámy, čaj... připadám si, že jsem tvoje bezvadná kámoška.

Líza vybuchne smíchy.

LÍZA V tom spočívá tvůj půvab! Jsi příjemná směs mužnosti a ženskosti...

GILLES *nespokojeně* Vážně?

LÍZA Důkaz: píšeš kriminální příběhy.

GILLES No, aspoň to vypadá docela mužně.

LÍZA Vůbec ne. Máš na to teorii. Protože většina čtenářek – i autorek – krimi jsou ženy, domníváš se, že je to ženský žánr. Ženy už toho mají dost – podle tvjí teorie – dávat po staletí život, tak se teď baví tím, že aspoň virtuálně rozdávají smrt. Krimi je vlastně pomsta matek...

GILLES *mrzutě* Já a ty moje teorie...

Vstane a bere knížku, kterou věnoval Líze.

GILLES Jednu věc z toho co říkáš nechápu. Na jednu stranu vypadám jako divoch, jsem děsně na sex, nemůžu se dočkat, hned vzplanu, kalhoty na půl žerdi už od třetího patra, a na druhou stranu jsem věrnost sama, je na mě spoleh, nežárlím, trávím s tebou hodiny a hodiny po krámech a čajovnách, prostě jsem bezva

kámoš, trochu přihřátý přítel, ideální pro spořádanou ženušku. To mi nějak nejde dohromady.

LÍZA A přitom je to pravda.

Gilles mává knížkou.

GILLES „Mé ženě Líze, mému vědomí a svědomí, mé lásce, ten, který ji zbožňuje, ale nezaslouží si ji“ – chlap, co napsal tuhle větu se zřejmě má za co omlouvat, ne?

LÍZA Ne.

GILLES Ne? „Mému vědomí a svědomí“ ?

LÍZA Nutila jsem tě pracovat, chtěla jsem po tobě, abys k sobě byl náročnější.

GILLES A co: „Ten, který si ji nezaslouží“?

LÍZA Pořád jsi se vůči mě cítil méněcenný.

GILLES Já?

LÍZA On to byl spíš komplex sociální než intelektuální. Protože tvoji rodiče vyráběli sýry; moji byli diplomati.

Gilles je momentálně bez argumentů, nemá co odpovědět, ale jeho pochybnosti trvají.

LÍZA (*usmívá se*) Kolikrát jsi na to téma poznamenal vždycky stejnou věci: když se člověk narodí v camembertu, potáhne to z něj napořád.

Gilles se zatváří znechuceně.

GILLES Tak už mě prosím tě přestaň citovat, jako nějaká vdova!

LÍZA A nejsem tak trochu vdova?

Gilles vylítne, šokován tou chladnou analýzou. Líza cítí potřebu zmírnit dopad svých slov a dodá trochu vřelejším tónem:

LÍZA Prozatím. (*Lehčím tónem:*) Ale já jsem perspektivní vdova! Vdova, která má budoucnost, která doufá, že jednoho dne přestane být vdovou. (*Políbí ho.*) Rozpomeneš se!

GILLES (*zasažený*) Odpusť mi.

Líza jim oběma nalije.

GILLES Je to hrůza, muset se spolehnout na ostatní, aby se člověk dozvěděl, kdo je.

LÍZA Všichni jsme na tom stejně.

Líza přináší dvě sklenky whisky.

GILLES Končím s čajem?

LÍZA Jo.

GILLES Zaplať pánbůh!

LÍZA Napijeme se na tvůj návrat.

Připíjejí si.

GILLES Musí to být dost zvláštní pocit, ocitnout se ve společnosti neznámého muže, který je vaším ... tvým manželem.

LÍZA Zvláštní, to jistě. Ale je na tom i něco osvěžujícího. A pro tebe?

GILLES Já mám hlavně trému.

Ona se směje.

GILLES Poslouchám na slovo krásnou ženu, kterou neznám, která se na mě usmívá, která si mě vede k sobě domů, která mi naznačuje, že se mezi námi může stát cokoli, všechno, protože jsem vlastně její manžel... Je to jako čekání, než člověk přijde o věnec.

Líza se směje a kopne do sebe sklenku whisky. Gilles si všiml, jak rychle pije.

GILLES Vlastně by bylo nejlepší, kdybych si nevzpomněl... před tím! - Byla by to naše další svatební noc.

Líza se zase rozesměje.

GILLES Kde jsme strávili tu první?

LÍZA V Itálii.

GILLES No to je ale banální!

LÍZA To jistě, ale ty vzpomínky!

GILLES Jak pro koho.

Vyprsknou smíchy, když si uvědomí absurditu své situace.

GILLES Kam mě dneska v noci uložíš?

LÍZA *okouzlující* Do pokoje pro hosty.

GILLES *zklamaně* V tomhle bytě je pokoj pro hosty?

LÍZA *sklopí oči* Ne.

GILLES *rozjařeně* Ach tak...

LÍZA *ho jemně odstrčí* Ale je tu kanape. Pro případ nouze.

GILLES Nouze!?! – No, to je bohužel můj případ...

LÍZA Netvař se jako nešťastný malý pes, který potřebuje utěšit, víš moc dobře, že to na mě vždycky zabere.

GILLES *potěšen tou zprávou* Opravdu? Zabírá to?

Zkouší na ní své citové vydírání. Ona ho nechá, dotýkají se, probouzejí se v nich emoce - ale ona se náhle odtáhne.

LÍZA Ne, to by bylo moc snadné!

*Ta věta, stejně jako instinktivní odtažení, přišlo nečekaně. Líza teď nervózně přechází.
Gilles zůstal na pohovce sám a nechápe ten rychlý obrat.*

LÍZA Promiň mi. Já... já ti to vysvětlím... Ještě nám neleju...

Vezme Gillesovi skleničku, která je ještě skoro plná.

LÍZA Ale ty vůbec nepiješ!

Nalije si trochu whisky.

GILLES Víte, že tohle už je třetí?

Jako by ji ta poznámka zasáhla, Líza reaguje prudce.

LÍZA No a co?

Gilles je zaražený.

GILLES Lízo, vy... pijete?

LÍZA Ne. Ne. Ty!

GILLES Já piju? Já?

LÍZA Ano. Někdy večer. Máš sklon...

GILLES Hodně?

LÍZA Ano. Hodně.

Gilles přemýšlí.

GILLES Tak tohle je ta odporná pravda, kterou jsem měl objevit. Alkohol.

LÍZA *unaveně* Cože? Alkohol?

GILLES Jedu na whisky!? Utápím žal v bourbonu, blábolím, upadám do deliria, možná, že jsem tě bil?

LÍZA Ale no tak, nepřeháněj, nic takového jsem neřekla. Prostě si večer dáš jednu nebo dvě skleničky.

GILLES Ale ne!

LÍZA Ale jo!

Je nervózní, odmítá diskusi o alkoholu.

GILLES Lízo, myslím, že jsme měli problémy a že se je přede mnou pokoušíš skrýt.

LÍZA Neměli jsme problémy.

GILLES Nebuď dětinská.

LÍZA Neměli jsme žádné problémy!

GILLES Nebuď dětinská.

LÍZA Neměli jsme problémy! Ne větší než ostatní. (*Vzpamatuje se, kontroluje se.*) Pochopitelně, že jsme měli problémy, normální problémy, manželství po letech.

GILLES Například?

LÍZA Únava. Zvyk. Jenomže to je spíš fakt než problém. To je normální. Jako vrásky.

GILLES Únava čeho?

LÍZA Touhy.

GILLES Tak proto mě odstrkuješ?

Líza si uvědomí, že její odpovědi si protiřečí. Hluboce se nadechne, aby získala čas, hledá slova, ale nakonec na ně podrážděně rezignuje.

GILLES Připadáš mi nedůsledná. Protiřečíš si.

LÍZA *prudce* To jsi mi vyčítal vždycky, že jsem nedůsledná!

GILLES Vážně?

LÍZA Jo.

GILLES Vážně?

LÍZA Jo. Pořád.

GILLES Předpokládám, že bych ti měl věřit.

LÍZA Jistě.

Přeměří se pohledem. A protože Líza vypadá, jako že je připravená vybuchnout, Gilles ustoupí.

GILLES Předpokládám, že ti věřím.

LÍZA To je dobře.

GILLES *opatrně* Proletěl anděl...

LÍZA *opětuje* A prdnul si.

GILLES Pardon? Cože?

LÍZA *usměje se* Jen tě cituju. Protože máš hrůzu z frází, tak je vždycky doplníš, aby byly ještě absurdnější. Takže když někdo prohlásí: „Proletěl anděl,“ dodáš vždycky něco, třeba: „...na koštěti“, nebo „...a prdnul si“.

Směje se. On ne. Je zklamáný ze svých někdejších vtípků.

GILLES To je úroveň.

LÍZA Jo.

Gillesovo zklamání vyvolá Lízín smích.

GILLES Asi jste se docela dobře bavili, vy dva. Ale pro třetího to zřejmě taková legrace nebyla. *(Pauza.)* Dneska jsem to já.

Líza pochopila, že Gillese dráždí a tak se vrací k serióznímu tónu.

GILLES Kde se mi to stalo?

Líza spěšně odpoví:

- LÍZA Táhle.
- Vezme ho v podpaží a jde s ním k dřevěnému schodišti, které vede na palandu.*
- LÍZA Sestupoval jsi dolů, prudce jsi se otočil, šlápnul jsi vedle, ztratil jsi rovnováhu a narazil jsi zátylkem na tenhle trám.
- Gilles zkoumá místo nehody. Nic to v něm nevyvolává. Vzdychne.*
- GILLES Musela ses hrozně leknout!?
- LÍZA Byl jsi úplně tuhý. *(Třesou se jí ruce.)* Promluvila jsem na tebe, a ty jsi se otočil. Řekla jsem ti něco, co tě překvapilo, co tě rozesmálo, nebo co tě... já už nevím. Kdybych byla mlčela, nespádnul bys. Cítím vinu. Je to moje vina.
- Gilles na ni pozorně pohlédne.*
- GILLES To je hrozné...
- LÍZA Co?
- GILLES Nevzpomínat si.
- Pod dojmem vzpomínky začne Líza náhle vzlykat. Aby ji utěšil, obejmě ji. Ale nenechá se strhnout emocí a přemýšlí.*
- GILLES Jsem nemotora?
- LÍZA Ne.
- GILLES Spádnul jsem už někdy před tím?
- LÍZA Nikdy.
- GILLES A ty?
- LÍZA Já ano. Několikrát. Vidiš! Měla jsem být na tvém místě. Kéž bych byla na tvém místě...
- GILLES Cítila by ses líp?
- LÍZA Určitě.
- On ji mechanicky utěšuje, kolébá ji v náručí a hladí jí vlasy.*
- GILLES No tak, není to jako bouračka. Nemůžeš mít výčitky, nemůžeš se za to cítit odpovědná...
- Protože se Líza uklidňuje, nechá ji být, sedne si na taburet u psacího stolu a otočí se kolem dokola.*

GILLES Vlastně jsem se stal hrdinou svých vlastních románů, jsem jako inspektor James Darty...

LÍZA *automaticky ho opraví* James Dirty.

GILLES Dirty: pátrám na místě zločinu, abych odhalil pravdu.

LÍZA Zločinu? Jakého zločinu!?

GILLES To se tak říká. - Ale kdo ví, jestli se tady opravdu nestal nějaký zločin?

LÍZA Nech té hry, prosím tě.

GILLES Když jsem sem vstoupil, na nic jsem si nevzpomněl, ale měl jsem pocit, že se tu stalo něco vážného. Byl to jen zmatek? Intuice? Začátek vzpomínek?

LÍZA Profesionální deformace. Píšeš kriminálky. Máš rád strach, podezírání, nedůvěru, čekáš, že to nejhorší teprve přijde.

GILLES Přijde? Myslel jsem, že už se stalo?

LÍZA Tak to jsi se změnil: vždycky jsi říkal, že to nejhorší nás teprve čeká.

GILLES Jsem pesimista?

LÍZA Pesimista intelektem. Optimista jednáním. - Žiješ jako člověk, který věří v život. Ale píšeš jako někdo, kdo v něj nevěří.

GILLES Pesimismus je privilegiem člověka, který přemýšlí.

LÍZA Nikdo nás nenuť přemýšlet.

GILLES Nikdo nás nenuť ani jednat.

Znovu se přeměří pohledem jako nepřátelé. Každý z nich by chtěl říct druhému víc, ale žádný se neodvažuje.

GILLES To je zvláštní, tahle amnézie. Jako by to byla odpověď na otázku, kterou neznám.

LÍZA Jakou otázku.

GILLES No to je právě to, co hledám.

Nehýbají se. Čas se zastavil.

LÍZA Jak je ti?

GILLES Cože?

LÍZA Jak se cítíš?

GILLES Docela mizerně. Proč?

LÍZA *neklidně* Protože se mi zdáš docela ve formě; myslí ti to velice dobře. A vlastně si neumím představit, že bys měl zablokovanou paměť, když takhle debatujeme.

GILLES Inteligence a paměť nesídlí ve stejné části mozku.

LÍZA Když to říkáš.

GILLES *suše* To neříkám já, ale věda.

LÍZA Když to říká věda.

GILLES Ty jí nevěříš?

LÍZA *stejně suše* Nejde o to, jestli jí věřím, nebo nevěřím, věda nám prostě poskytuje informace - a ty se obejdou bez našeho souhlasu, ne?

GILLES Přesně tak.

Přeměří se pohledem.

GILLES Ať je to tak nebo jinak, já prostě sleduju svoje vlastní stopy. - To je zvláštní, že jsem po sobě zanechal tak málo stop.

LÍZA *uštěpačně* To je normální. To není tvůj styl, zanechat po sobě stopy.

GILLES Mně se to moc legrační nezdá.

LÍZA Uvolni se. Vkládáš do pátrání po svojí minulosti spoustu agresivity. Řekla bych, že ti to neprospívá.

GILLES *horečnatě* Bojím se toho, co se dozvím! Bojím se toho, co jsem mohl být.

LÍZA To je absurdní. Byl jsi... totiž jsi... normální chlap.

GILLES Ale ne, já cítím, že ne.

LÍZA Věř mi, neříkám to jen tak pro nic za nic.

GILLES Ale ne. Kdo mi to dokáže?

LÍZA Já.

GILLES Ale ne. Možná jsem gangster, špinavej gangster, a partáci mě sejmuli na ulici, protože jsem nejednal poctivě ani jako gangster. - A moje žena se mě teď snaží

přesvědčit, že jsem měl nehodu - abych se vydal jinou cestou. - Využíváš mojí ztráty paměti, abys mě napravila!

- LÍZA Gillesi!
- GILLES Možná, že jsem vrah, ještě na mě nepadlo podezření a tak se mě snažíš chránit, proto mi nechceš nic prozradit... Třeba přepadávám a znásilňuju holčičky...
- LÍZA Nech toho! Proč si pořád představuješ to nejhorší!?
- GILLES Protože mám hrozně silný pocit, že za sebou vleču nějakou hrůzu, zlo, lepší se to na mě jako smůla.
- LÍZA To se pleteš! Prosím tě, věř mi.
- GILLES No vida! Kdybych měl pravdu, tak by ses chovala zrovna takhle! Zapřísahala bys mě, abych ti věřil! A měla bys pravdu. Dělala bys dobře! Protože jestli jsem grázl, tak máš jedinečnou příležitost využít mého pomatení myslí a pokusit se mě změnit. Přesvědčit mě, že jsem někdo jiný. Dát mi jinou minulost. Udělat ze mě menšího zvrhlíka.
- LÍZA (*ironicky*) Máš pravdu: vymýšlím si tě. Zrepasuju si tě. Ze starého nový! Vysochám si nového muže, lepšího než byl můj bývalý, odstraním tvoje chyby tím, že ti je zatajím, vtisknu ti vlastnosti, které ti chyběly, přešiju si tě aby ses mi dokonale hodil do páru. Děláním rekonstrukci manželství, fasádu nechám a interiér vybourám. Strašně se při tom bavím. Dopřávám si sen všech manželek: po patnácti letech společného života si vydrezírovat muže k obrazu svému. Žádná ošetřovatelka! Krotitelka!
- Gilles se po tomto projevu zklidní.*
- GILLES Promiň...
- LÍZA Ne! Žádné omluvy! Bude bič!
- GILLES Lízo!
- LÍZA Sednout! Vstát! Až se najíš, půjdeš spát na kanape!
- GILLES Ne, Lízo, tohle ne.
- LÍZA Co ne?
- GILLES *dělá na ni své psí oči* Kanape ne! Prosím pěkně! Paničko! Kanape ne!
- Ona ho pozoruje a najednou se rozesměje. On také. Zase jsou z nich spojenci. Líza jde k němu a zaboří mu ruku do vlasů, téměř něžně.*
- LÍZA Nelžu ti, Gillesi! Jsi takový, jakého tě popisuju. Muž. Muž, který mi vyhovuje. Muž, jakého žena občas potká.
- Jejich rty se dotknou.*

GILLES Moc mluvíme.

LÍZA To říkáš vždycky, když...

GILLES Ano?

LÍZA Když...

GILLES No?

LÍZA Když moc mluvíme.

Obejmou se, líbají se a jako opilí padnou na kanape.

GILLES Chtěl bych prožít novou svatební noc.

LÍZA Laťka je nasazená hodně vysoko.

GILLES Zvládneme to.

LÍZA Kam pojedeme?

GILLES Proč někam jezdit?

LÍZA *něžně na něm spočívá* Tak kde?

GILLES Tady.

LÍZA *uchvácená* Jaká netrpělivost!

GILLES Souhlasíš?

LÍZA *nadšeně* Ano.

GILLES Nepotřebujeme žádné Portofino.

Gilles ji líbá. Líza po několika vteřinách přeruší polibek a trochu ho odstrčí.

LÍZA Co jsi to říkal?

GILLES Že nemusíme jezdit do Portofina.

LÍZA Proč do Portofina?

GILLES No tam jsme přece strávili naši svatební noc, ne?

LÍZA Ty si na to vzpomínáš?

GILLES Ne. Ty jsi mi to před chvílí řekla.

- LÍZA To jsem neřekla. Řekla jsem v Itálii.
- GILLES *klidně* Řekla jsi Portofino.
- LÍZA Řekla jsem Itálie.
- GILLES Vyloučeno! Jak bych to jinak mohl vědět?
- LÍZA Gillesi, tobě se vrací paměť!
- GILLES Ale ne! Nic se mi nevrací.
- LÍZA Přece sis na něco vzpomněl...
- GILLES Ne. Trvám na tom. To ty jsi před chvílí mluvila o Portofinu.
- LÍZA Řekla jsem Itálie.
- GILLES Neuvědomila sis to, ale řekla jsi Portofino.
- LÍZA Nemohla jsem říct Portofino. Protože jsem se na sebe právě zlobila, že si na jméno toho letoviska nemůžu vzpomenout.
- Vstane, postaví se proti němu a pozoruje ho.
Gilles přestane protestovat.
Líza pomalu začíná chápat, co se stalo.*
- LÍZA Gillesi, ty jsi neztratil paměť.
- GILLES Ztratil.
- LÍZA Gillesi, ty mi lžeš!
- GILLES Ty taky, Lízo!
- Poměřují se. Krouží kolem sebe jako šelmy, které se na sebe chystají zaútočit.*
- LÍZA Tak já lžu?
- GILLES Ano! Protože ty obrazy jsou tvoje! Ty jsi je malovala! A ten Gilles, co s tebou chodí po krámech! Toho sis taky vymyslela! Ten Gilles, který nikdy nevyhází z domu a který tě nikdy nepodvádí, to je obrázek muže, jakého by sis pro sebe představovala, Lízo!
- LÍZA *zasažena* Ty si pamatuješ...
- GILLES Ne. Jenom si pamatuju, že takový nejsem!
- LÍZA *nařikavě* Ne, panebože, přece to všechno nezačne znovu!

GILLES Co má začít znovu?

Líza neodpoví, vzchopí se, jde k němu, popadne polštář a udeří ho do obličeje.

LÍZA *tvrdě* Nikdy jsi neztratil paměť. Pamatuješ si!

GILLES Ne. Na všechno ne.

LÍZA Nevěřím. Pamatuješ si.

GILLES Jenom částečně.

LÍZA Už ti nevěřím.

GILLES Pomalu se to vrací, ale některé kousky mi chybí.

LÍZA *bije ho* Ty si pamatuješ!

GILLES Nevzpomínám si na poslední den.

LÍZA *zarazí se s napřaženýma rukama* Poslední den?

GILLES Den nehody. Nic se mi nevybavuje.

LÍZA *uštědří mu další dávku ran* Fabuluješ! Víš všechno a děláš si ze mě blázný!

GILLES Nepamatuju si na poslední den!

LÍZA Ta tvoje ztráta paměti, to je jen mučení, vymyslel sis ji, abys mě vytrestal! Chceš mě péct na pomalém ohni! Chceš mě ponížit! Bavíš se mými pitomými odpověďmi! Ty...

GILLES *upřímně* Vytrestat tě za co, Lízo?

Líza ho přestane bít a nuceně se rozesměje. On ji popadne za ruku.

GILLES Vytrestat tě za co?

Ona se chce vymanit, ale když si uvědomí, že Gilles neklade svou otázku ironicky ani s jiným podtextem, uklidní se a pokrčí rameny.

LÍZA Promiň. Ty sis užil dva měsíce v nemocnici, doktoři, sestřičky, léky, aby ses postavil na nohy a já jsem byla sama, tady, a hryzala jsem si nehty. Nikdo si na mě ani nevzpomněl. Já taky potřebuju, aby se o mě někdo staral!

Gilles jí jemně políbí ruku.

GILLES Můj mozek je jako knížka, ve které chybějí stránky. Hlavně ty poslední. Na den nehody se nepamatují.

- LÍZA Vůbec?
- GILLES Vůbec. (*Gilles se jí dívá do očí.*) Přisahám!
- Líza pochopí, že je upřímný.*
- GILLES Předpokládám, že ti dlužím omluvu.
- LÍZA Ano.
- GILLES Velkou?
- LÍZA Řekla bych, že na splacení tohoto dluhu nemáš.
- GILLES Paměť se mi vrátila v pondělí. Postupně. Jako když se kapku po kapce nacucává houba. A ty jsi v pondělí nevím proč nepřišla. Tak jsem se nacucával sám, doktorům jsem nic neřekl, nacházel jsem střepy naší minulosti, našeho společného života, naší lásky. Byl jsem hrdý. Byl jsem šťastný. V úterý, když jsi přišla, jsem ti to chtěl říct. Ale ty jsi mě přerušila lží. První.
- LÍZA Já?
- GILLES Přinesla jsi mi moje knížky, sbírku mých detektivek, abys mi popíchla paměť. Ale jednu jsi zapoměla. Kterou? *Manželské vraždění*. Když jsem si je prošel, upozornil jsem tě na to. Odpověděla jsi mi, že na tom nezáleží, protože jsem tu knížku neměl rád. Dokonce jsem prý litoval, že jsem ji vůbec napsal. Tak vida, taková malá lež, a tak kategoricky přednesená. Zavřelo mi to ústa.
- Líza se zavrtí, ale nesnaží se zapírat.*
- GILLES Začal jsem přemýšlet. Byl jsem na svoje *Manželské vraždění* tak hrdý a každému, kdo byl ochoten to vyslechnout jsem vykládal, že kdyby mě měla přežít jedna jediná knížka, byla by to tahle, a ty, tady, přede mnou, jsi mi klidně tvrdila pravý opak.
- LÍZA Dobře, vydávala jsem svůj názor za tvůj. Je to taková hrůza?
- GILLES Ne. Ale tak o co šlo?
- LÍZA *obhajuje se* *Manželské vraždění* nemělo vůbec úspěch.
- GILLES Takových knížek by se našlo víc, co neměly úspěch.
- LÍZA *Manželské vraždění* ještě menší! Je neúspěch a neúspěch.
- GILLES Na tom nezáleží, Lízo, když se ti nějaká moje knížka líbí, nepotřebuješ ničí podporu a bráníš ji zuby nehty proti komukoli.
- LÍZA Je to pravda, nenávidím to tvoje *Manželské vraždění*, které ty tak zbožňuješ. Ale opakuju: copak na tom tak záleží?

Gilles vyndá knížku z knihovny.

GILLES *Manželské vraždění, soubor novel...*

LÍZA Špatných novel.

GILLES Dobrá, přesná, vizionářská knížka. Popisují v ní manželský párek jako spolčení vrahů. Hned od začátku jsou ti dva spojeni násilím, touhou, která je vrhá jednoho proti druhému, která žene jedno tělo do druhého, to bušení provázené křikem, potem a nářkem, boj, který končí až po vyčerpání sil, přiměřím, kterému se říká rozkoš. A potom se ti dva vrazi, když jejich spolčení vydrží a oni zvolili klid zbraní, manželství, potom se spojí, aby bojovali proti společnosti. Budou žádat práva, výhody, privilegia, budou mávat plody svých soubojů, svými dětmi, aby dosáhli mlčení a uznání druhých. A tady se jejich šejdírství stává mistrovským dílem. Oba nepřátelé teď budou všechno omlouvat ve jménu rodiny. Rodina, to je vrcholný efekt! Protože se jim podařilo vydávat svoje brutální požitky za službu, kterou vykonali pro lidstvo, můžou teď rozdávat pohlavky, tresty a kopance a ve jménu výchovy šířit svou ubohost, omezenost a urvanost. Rodinka, čili egoismus převlečený za službu světu... Potom naši vrahové stárnou, jejich děti odcházejí, aby založili nové vražedné párky. A staří dravci, protože už nemají na čem by si vybíjeli zlost, si to začnou vyřizovat mezi sebou, jako v době, kdy se setkali, ale teď už si vyměňují rány jinak než kdysi. Ty údery teď budou jemnější, podlejší. V tom souboji je dovoleno použít proti druhému všechno: tiky, nemoci, hluchotu, senilitu, dětinštění. Vítězem je ten, kterému se poštěstí oplakat druhého. - Tak to je ten manželský život, to spolčení vrahů, kteří si to nejdřív vyřídí s ostatními a pak se pustí do sebe. To je ta dlouhá cesta ke smrti, která nechává na cestě spoustu mrtvol. Mladý pár se snaží zbavit ostatních. Ve starém páru se každý snaží vyřadit svého partnera. Když vidíte ženu a muže jít na radnici, ptejte se, který z těch dvou bude vrahem toho druhého.

Líza ironicky zatleská.

LÍZA Bravo! Tleskám, abych nezvracela.

GILLES Proč jsem to napsal?

LÍZA Když jsem se tě na tohle zeptala, tak jsi mi odpověděl: protože taková je realita.

GILLES Možná, že je to realita, ale proč myslet na takovou realitu, jaká opravdu je? Proč ne takovou, jakou ji chceme mít? Manželský pár, to není realita, to je především sen, který chceme uskutečnit, ne?

A protože Líza neodpovídá, Gilles se zápalem pokračuje.

GILLES Uvědomil jsem si, ještě to samé odpoledne, kdy jsi mi začala lhát, že s tebou v podstatě souhlasím. (*Obrátí se k ní.*) Nenáviděl jsem tu knížku a nevěděl jsem o tom. Tvoje lež byla moje pravda. Moje nová pravda.

Líza se na něj pozorně zadívá, zaražená, není si jistá, jestli ho dobře pochopila.

GILLES Tehdy, v úterý, jsem se rozhodl, že budu mlčet a nechám tě, abys mi vyložila svou vlastní představu o tom, jakého bys mě chtěla mít. Možná, že ten Gilles Andary, kterého mi popíšeš ty, který by litoval, že napsal *Manželské vraždění*, by mohl být lepší než ten předchozí. Opravená verze. Myslel jsem, že tím můžeme jen získat. Že moje nehoda může být dobrá právě k tomuhle. Začal jsem lhát proto, abych tě poslouchal, Lízo, jen proto, abych tě poslouchal a abych pochopil, s jakým mužem by ses cítila dobře.

LÍZA To není moc čestné.

GILLES Co?

LÍZA Tvoje jednání.

GILLES Moje, stejně jako tvoje. Ale stejně poučné. Opravdu jsem podlehl pokušení být vytvořen ženou, kterou miluju. Byl jsem odhodlán podobat se muži, kterého jsi chtěla ty. Kousek mého skutečného já, kousek mě vylepšeného, manžel na zakázku, na míru. Ale...

LÍZA Ale...

GILLES Především se mi vracela paměť a já jsem cítil, že to nebude trvat dlouho a že zničím stříh té nové osobnosti, kterou jsi na mě ušila. A pak... nechápal jsem, kam směřuješ. Nedávalo to smysl.

LÍZA Smysl?

GILLES Máme problémy, pochopitelně. Ale začal jsem si uvědomovat, že ty mě máš vlastně ráda takového, jaký jsem. Ne jiného.

Líza se usmívá.

LÍZA Takže?

GILLES Takže, to je ta dobrá zpráva.

I on se na ni usměje.

LÍZA No a dál?

GILLES No a tak jsem usoudil, že problém není ve mně, ale v tobě.

LÍZA Cože?!

Úder - přímý, nečekaný – ji vzal dech. On se vrhne ke knihovně, kde jsou knížky, které jí věnoval. Shodí celou řadu na zem.

LÍZA *rozzuřená* Co to děláš!?

GILLES Ukazuju ti, že o tom vím.

Jak shodil knížky, objevily se lahve alkoholu za nimi ukryté. Vytahuje je.

GILLES Jedna! Druhá! Třetí! Čtvrtá, vida, prázdná! Pátá!

Líza hrdě zvedne hlavu.

LÍZA Tys to věděl?

GILLES Pět lahví - na deprese! A ještě taková mizerná whisky! Podle toho se pozná alkoholik! Ty jsi závislá!

LÍZA Ty jsi to věděl?

GILLES Pár měsíců.

LÍZA Kolik?

GILLES Musím přiznat, že maskovat to umíš dobře. Pít jsem tě neviděl a opilou jsem tě taky nikdy nenachytil.

LÍZA *hrdě* Nikdy!

GILLES Jak to děláš?

LÍZA Někdo holt vydrží víc než ostatní.

GILLES To je prokletí, takhle dobře snášet alkohol. Objevil jsem ty lahve náhodou, když jsem uklízel knížky.

LÍZA *ironicky* Ty někdy uklízíš?

GILLES *opraví se* No, hledal jsem myslím slovník. - Mlčel jsem. A pak jsem tě začal pozorovat.

Líza skryje obličej v dlaních.

LÍZA Nech toho!

GILLES Ne, nenechám.

LÍZA Nech mě! Stydím se.

GILLES To není pravda, Lízo. Já se stydím. Já! Když jsem objevil ty lahve, schované za mými knížkami, začala to být i moje hanba, nejen tvoje. Co máš s tím pitím za problém?

LÍZA Nemám problém s pitím.

GILLES Piješ!

LÍZA Jistěže piju! Ale nemám problém s pitím. Mám problém s tebou.

GILLES Se mnou!? Jaký!

Líza mávne rukou. Odpovědět by ji stálo tolik sil, že na to předem rezignuje.

LÍZA Někdo pije aby zapomněl. Já ne. Na mě to takhle nepůsobí. Já bych na tvém místě o paměť nikdy nepřišla. Ani kdybych dostala bůhvíjakou ránu palicí do hlavy. Já prostě nejsem schopna ztratit paměť. Naši paměť. Ani dvě, ani tři, ani pět lahví. Takže ta tvoje boulička na hlavě...

Uvědomí si, že začala být zlá. Zmateně zmlkne.

Gilles je upřímně dojatý.

Ale protože nejsou schopni spolu komunikovat, zůstanou oba skleslí.

GILLES Co se to stalo ten poslední večer? Ten večer, na který si nepamatuju?

LÍZA Nic.

GILLES Něco mi tajíš.

LÍZA No a co?

GILLES To je hnus, že mi něco tajíš!

LÍZA *jízlivě* Najdi si to sám. Když jsi našel moje flašky.

GILLES Já nejsem tvůj nepřítel, Lízo.

LÍZA *je nepřístupná* Vážně?

GILLES Miluju tě.

LÍZA *stále nepřístupná* Možná, že pro tebe neznamení slova to samé co pro mě.

GILLES *naléhavě a něžně* Miluju tě.

LÍZA A já miluju roquefort a prázdniny na horách. *(Na pokraji zhroucení.)* A taky miluju, když mi lidé dají pokoj!

Líza vstane, vezme jednu láhev whisky, nalije si sklenku a provokuje Gillese.

LÍZA Vypiju ji.

GILLES Jen pij.

LÍZA A pak vypiju další.

GILLES Pij, co hrdlo ráčí. Třeba se utop, vždyť ty umíš skvěle plavat.

LÍZA vyzývavě Já tu flašku vyžahnu.

Gilles ji pozoruje a nezasáhne.

LÍZA Ty... ty nic neuděláš?

GILLES Proč? To tě mám bránit proti tobě samotné? Jsem ochoten tě bránit proti komukoli, ale proti tobě...

*Líza sklopí hlavu jako opuštěné dítě, v očích slzy.
Gilles jde k ní a pomalu jí vezme skleničku. Líza se nechá a potom s úlevou spočine v jeho náručí.*

GILLES Žiješ vedle mě. Ale ne se mnou.

Láskyplně se na něj zavěsí.

GILLES Co je mezi námi za problém? Co přestalo fungovat?

*Líza pokrčí rameny, odpovědět na tuto otázku se jí zdá příliš těžké.
Sednou si vedle sebe, on jí lehce hladí, aby se mohla s důvěrou odevzdat.*

LÍZA Možná, že všechno musí jednou skončit. Všechno má svůj čas. Manželství je jako živý tvor, naprogramované jako živá bytost. A přijde genetická smrt.

GILLES Ty tomu věříš, co říkáš?

Líza se místo odpovědi hlučně vysmrká. On jí něžně hladí vlasy.

GILLES Poslední dobou jsem hodně myslel na naše setkání. Vlastně je to poslední vzpomínka, která se mi vrátila, v nemocnici.

Při této vzpomínce se Líza uvolní.

LÍZA Pamatuješ si to dobře?

GILLES Myslím, že ano.

LÍZA Opravdu dobře?

GILLES Doufám.

LÍZA Vracím se k téhle vzpomínce často.

GILLES I já. Bylo to pro tebe dobré, nebo špatné znamení, že jsme se potkali na svatbě?

- LÍZA Ten chudák Jacques... a ta chudinka Helena... Už se dávno rozešli.
Smějí se, omládli, jsou bezstarostnější.
- LÍZA Strašně dlouho ti to trvalo, než jsi ke mně přišel.
- GILLES Měli jsme každý jinou společnost, ani jsme spolu neseseděli u stolu.
- LÍZA To je pravda, bylo okolo mě spousta mužů.
- GILLES A hlavně spousta ticha. Nikdy jsem neviděl ženu, která by byla obklopena takovým tichem. Živá záhada, kterou chránila neviditelná, ale hmatatelná zeď. Vzdálená. Nepřístupná. Udělala jsi na mě hluboký dojem.
- LÍZA No tak!
- GILLES A ten pohled! Pohled vědmy, antický pohled, starý nejmíň dva tisíce let vtělený do mladé ženy. *(Rozechvěle.)* Od rána jsem tě nespouštěl s očí, ale najednou ty byl večer a já se k tobě ještě ani nepřiblížil.
- LÍZA Viděla jsem, jak to s tebou cvičí.
- GILLES Navíc to! Připadal jsem si dvojnásob směšný!
- LÍZA Možná mě na tobě tak přitahovalo i to, že mi o tobě řekli, jaký jsi záletník. A že se nezastavíš před žádnou překážkou.
- GILLES Před žádnou překážkou? Nikdy jsem nezkusil nejvyšší vrcholky. *(Velmi svůdnicky.)* Cestovatelé říkají, že když má člověk strašnou žízeň a voda nikde, má se rozpomenout na to, jak poprvé pil. Je to jedinečná metoda pro přechod pouště. Zahrajme si ten moment, prosím... *(S nostalgií.)* Takže, čekal jsem až do...
- LÍZA Do půlnoci!
- GILLES Do půlnoci?
- LÍZA *zasměje se při té vzpomínce* Najednou jsem tě kolem půlnoci viděla, jak jsi vyběhl ze zámku ven. Hotová Popelka! Dotklo se mě to a tak jsem šla na terasu, tam jsi nebyl, tak jdu dál a pak jsem tě uviděla až vzadu, na konci parkoviště, jak...
- GILLES Zvracím.
Vyprsknou smíchy. Líza začne hrát scénu. Gilles se k ní přidá.
- LÍZA Řekla bych, že mi zvracíte na auto.
- GILLES Promiňte.

- LÍZA To nic. Jen si poslužte. Stejně má takovou pitomou barvu. Chtěla jsem něco originálnějšího.
- GILLES Ted' je fakt unikátní!
- Chechtají se jako kdysi a zůstávají ve vzpomínkách na minulost.*
- GILLES Už od obřadu s vámi chci mluvit, ale takhle jsem si to nepředstavoval. Dával jsem na kuráž, co mi přišlo pod ruku, chtěl jsem na vás udělat dojem... a takhle to dopadlo. Život je vážně pes...
- LÍZA A dělá si s námi, co ho napadne. Měl byste se jít opláchnout. Možná se vám pak bude líp dělat ten dojem.
- GILLES A vy byste na mě počkala?
- LÍZA Přece si nenechám utéct muže, který se mi tak pěkně stará o auto.
- GILLES *komentuje* Za pět minut se vrátil nový Gilles, osvěžený, vonící kolínskou a znovu zkoušel štěstí. (*Vrací se do své role.*) Jaký vy jste vlastně typ ženy?
- LÍZA Váš?
- GILLES To by souhlasilo! Mám dojem, že každou větu tahám z paty a že mi vysychá mozek, prostě mám všechny příznaky choroby zvané „neodolatelná přitažlivost“.
- LÍZA Je mi líto, nemám žádný lék.
- GILLES Vy sama jste lék. (*Pauza.*) Odpovězte mi: Jaký jste typ ženy! Chladná, plachá, mírná, nevázaná, zhýralá? - Chci to vědět jen kvůli tomu, jak mám pokračovat, jestli po vás mám vyjet – protože na to si myslím – nebo jestli mám zachovat odstup. Prostě, jaký typ jste, to pro mě znamená, jestli se s vámi dá spát hned první noc.
- LÍZA A co myslíte vy?
- GILLES No, já osobně jsem ten typ, co by spal hned první noc.
- LÍZA Který muž není?
- GILLES A vy?
- LÍZA Já ten typ muže nejsem.
- GILLES Takže nemáte chuť?
- LÍZA Mám.

GILLES Taky bych řekl. Bráníte se tomu jen proto, abych vám jednou, při nějaké scéně, nemohl vyčítat, že jste ochotná vyspat se s každým chlapem.

LÍZA Předpovídáte nám skvělou budoucnost.

GILLES Nemám pravdu? Odmítáte z opatrnosti.

LÍZA Možná.

GILLES Stručně řečeno, jste ochotná zničit přítomnost ve prospěch nějaké nejisté budoucnosti.

LÍZA Přesně tak. Jsem už taková: beru všechno nebo nic. *(Po pauze.)* A pak, myslím si, že si zasloužím, aby se na mě počkalo, ne? Já jsem na vás počkala.

GILLES No, pět minut.

LÍZA Existuje ve vašem životě nějaká žena?

GILLES V tuhle chvíli jste to vy.

Lehce se políbí.

LÍZA *šeptá* Ještě ne.

Gilles naléhá, lízá se.

LÍZA Ještě ne.

Jemně ho odstrčí.

GILLES Hraješ scénu našeho setkání, nebo dnešního večera?

LÍZA To je stejná replika: „Ještě ne.“

GILLES *udíveně* Není ti to hloupé, pořád odmítat?

LÍZA Neodmítám. Odkládám.

GILLES Ženy mají vážně tendenci dělat z mužů žebráky. Když se ti snažím vysvětlit, že s tebou chci spát, mám dojem, že tě žádám o almužnu. *(Pauza.)* A když mi ji ráčíš udělit, mám takový zvláštní pocit, jako bych se ocitl před milosrdnou sestrou, což v té chvíli není zrovna ta ideální představa.

LÍZA *(posměšně)* Jakže, vám se má ňadra nelíbí, synu?

GILLES *je v ráži* Proč se nikdy nechopí iniciativy ženy?

LÍZA Protože jsou dost chytré na to, aby v muži vyvolaly dojem, že on je chce.

- GILLES Takže kdo koho vlastně manipuluje?
- LÍZA Dobrá otázka. *Viz Manželské vraždění.*
Smějí se skoro spiklenecky.
- GILLES Takže kdo vyhraje?
- LÍZA Ten, kdo může ucuknout. Jen ten má hru pod kontrolou.
- GILLES *s obdivem* Ty děvko!
- LÍZA Díky. *Manželské vraždění.*
Líza se ještě nehodlá usmířit a tak se odtáhne.
- GILLES Dlužíš mi pravdu, Lízo. Co se stalo?
- LÍZA Kdy?
- GILLES Ten večer, co jsem spadnul. Proč si na ten moment nemůžu vzpomenout?
Líza chvíli přemýšlí, než odpoví. Pak se rozhodne a zvolí chladný tón.
- LÍZA Nejspíš proto, že se ti to hodí.
- GILLES Jak to myslíš?
- LÍZA Potřebuješ ze zapomnění něco vytěžit.
- GILLES Stalo se něco hrozného?
- LÍZA Hrozného? ... Ano.
- GILLES Co?
- LÍZA Když se tvůj mozek rozhodl na to zapomenout, asi tě chtěl uchránit pravdy. Proč bych ti to měla vykládat já? Zřejmě je to takhle lepší.
Gilles jde ke schodišti.
- GILLES Nespadnul jsem. Je to tak?
Líza neodpovídá.
- GILLES Už chvíli na to schodiště koukám a nechápu, jak jsem mohl šlápnout vedle tady a narazit si hlavu támhle. To by vypadalo spíš na skok než na pád.
Líza se k němu připojí a pokyvuje hlavou.

LÍZA Možná jsem si to vysvětlení vymyslela moc narychlo.

GILLES Lízo, ty jsi mi lhala!?

LÍZA Chráním tě, Gillesi, tak jako tě chrání tvůj mozek, když ti zakazuje vzpomínky.

GILLES Chráníš mě před čím?

LÍZA *samozřejmě* Přece před tebou. *(Pauza.)* Před tebou.

Gillese toto odhalení zasáhne, zdá se, že se potvrzují jeho nejhorší obavy.

GILLES Já to věděl! Hned jak jsme sem vkročili jsem cítil, že tu na mě něco číhá, nějaká nesnesitelná bolest. Co se stalo?

LÍZA Přestaň po tom pátrat, Gillesi! Jestli na to přijdeš, budeš se trápit ještě víc.

Gilles ji chytne za paži a úpěnlivě prosí.

GILLES Co se stalo?

LÍZA Nechci ti to říkat. Já sama se snažím na to zapomenout.

GILLES Lízo, miluješ mě aspoň trochu?

LÍZA Proč si myslíš, že se pokouším zapomenout?

GILLES Lízo, jestli mě aspoň trochu miluješ, prosím tě, řekni mi, co se ten večer stalo!

LÍZA Ale nic, Gillesi, nic!

GILLES Lízo, prosím tě.

LÍZA Co na tom vlastně záleží. Jsme tady, je to za námi.

GILLES Co?! Co je za námi!

LÍZA Pokusil ses mě zabít.

Gilles leknutím ztuhne. Líza jeho pohled vydrží.

Gilles pomaloučku couvá, zděšený tím, co se právě dozvěděl.

Líza klidně opakuje.

LÍZA Pokusil ses mě zabít.

Líze se ulevilo, že řekla pravdu, nalije si sklenici whisky se sodou a pak se posadí. Hrůzou oněmělý Gilles zůstane stát za ní.

- LÍZA   Tehdy, když jsi odpoledne přišel domů, jsi mě našel, jak si balím věci. Od té doby jsem si je vlastně nevybalila. Oznámila jsem ti, že odcházím, nebo přesněji řečeno, že tě opouštím.
- GILLES   Ty?
- LÍZA   Přesně takhle jsi reagoval i tehdy! - „Ty?“ - Jako by odjakživa bylo psáno, že kdyby měl jeden z nás odejít, musel bys to být ty, ne já.
- GILLES   Ale proč?
- LÍZA   Výborně! To byla tvoje druhá otázka. (*Zapaluje si cigaretu.*) Doufám, že tím podobnost našeho tehdejšího rozhovoru s dnešním skončí!
- Chvíli čeká odpověď. Gilles, celý bledý, vykoktá:*
- GILLES   Slibuju ti, že zachovám klid.
- LÍZA   Díky. Takže, oznámila jsem ti, že od tebe odcházím, protože ... jsem unavená... ano, unavená naším soužitím, které přinášelo víc uspokojení tobě než mně. Prosila jsem tě, abys moje rozhodnutí respektoval a abys po mně nechtěl další vysvětlování. Zezačátku to vypadalo jako že mě necháš odejít, ale pak jsi najednou začal řvát: „Kdo je to?! - Tak kdo to je?! - S kým odcházíš!?“ Odpověděla jsem ti: „S nikým.“ Ale tys mi odmítal uvěřit. Znovu jsi na mě vytáhl jednu svou teorii, že chlap si hledá milenku, aby mohl zůstat s manželkou, zatímco žena si hledá milence, aby manžela opustila.
- GILLES   Ale to je pravda!
- LÍZA   To je tvoje teorie. Na mě se nevztahuje.
- GILLES   Jak ti mám věřit?
- LÍZA *unaveně*   Prosím tě nezačínej znovu!
- GILLES *krotí se*   Dobře, dobře...
- LÍZA   Od té chvíle se naše hádka zvrhla. Začal jsi na mě útočit... Začal jsi...
- Nemůže pokračovat. Gilles se nehýbe, je zmatený.
Líza se pokouší zadržet slzy, vezme asi třicetimetrovou sošku, která zdobí kterýsi kus nábytku.*
- LÍZA   Když jsem sešla s kufrem dolů, vrhnul ses na mě a začal jsi mě škrtit. Chtěla jsem se bránit, popadla jsem tuhle sošku a ...
- Zmlkne a rozpláče se.
Gilles je, jak se zdá, spíš šokovaný, než že by se cítil provinilý. Potřese hlavou, jako by to gesto mělo urovnat myšlenky a oživit vzpomínky.
Po zaváhání se k ní přiblíží a dotkne se jí jemně rukou.*

- GILLES Ublížil jsem ti.
Líza spontánně zavrtí hlavou. Potom si to rozmyslí a sáhne si na krk.
- LÍZA Jen nějaké modřiny. Proto jsi mě první dny v nemocnici neviděl.
Gilles pomalu přikývne.
- GILLES Už chápu, proč nechceš, abych se tě dotýkal...
*Líza přikývne a vzdychne.
Gilles se okolo sebe rozhlíží jako by to bylo naposledy.*
- GILLES Teď je řada na mně.
*Jde ke kufří, který zůstal u dveří.
Líza překvapeně zvedne hlavu.*
- LÍZA Co chceš dělat?
- GILLES Nemůžu tady zůstat, Lízo. Po tom, co jsem ti provedl.
- LÍZA Ale...
- GILLES Udělal jsem jedinou věc, která se nedá prominout. Udělal jsem něco, po čem už mi nikdy nemůžeš důvěřovat.
Skličně bere svoje zavazadlo a otevře dveře. Líza sklopí hlavu a neví co odpovědět.
- GILLES Lízo, mám jedinou otázku. Jedinou, než odejdu.
- LÍZA Ano.
- GILLES Je v tom nějaký jiný muž?
Líza si dá na čas, než odpoví.
- LÍZA Ne.
- GILLES Nikdo?
- LÍZA Nikdo.
- GILLES Tím hůř. Sbohem.
Překročí práh.

Líza zůstala sama a cítí se mizerně. Ten odchod jí neulehčuje situaci, probouzí v ní úzkost. Po několika zmatených gestech se rozběhne za Gillesem a chytne ho na chodbě.

LÍZA Ne, Gillesi! Vrat' se.

Táhne ho za ruku zpátky do bytu.

GILLES To je vyloučené, Lízo. Co se dá dělat, po tom, co jsem provedl. Mám tě poprosit, abys mi odpustila? To nemůžeš nikdy udělat.

LÍZA Posad' se. Ano. Zůstaň chvíli. Musím ti ještě něco říct.

Gilles podlehne. Líza zavře dveře. Je ráda, že dosáhla aspoň toho.

LÍZA Ty zjišťuješ situaci teď, ale já ji znám už čtrnáct dní. Už čtrnáct dní na to myslím, už čtrnáct dní to převracím v hlavě sem a tam. Když jsem se rozhodla za tebou konečně jít do nemocnice a dovést tě sem, zpátky, tak jsem věděla co dělám. Věděla jsem, že se ti paměť vrátí, nebo že ti ji můžu vrátit já.

GILLES Nerozumím.

Líza si klekne před Gillem.

LÍZA Odpouštím ti, Gillesi.

GILLES Tohle se neodpouští.

LÍZA Ale ano. Už od toho večera ti chci odpustit. A dokázala jsem to. *(Pauza.)* Odpustila jsem ti.

Gilles zůstane oněmělý, šokovaný. Potřebuje několik vteřin, než zašeptá prázdným hlasem:

GILLES Díky.

Líza se usmívá. Gilles také, ale slabě a obtížně. Vstává. Líza, překvapená, zaváhá.

LÍZA Co děláš?

GILLES Odcházím. Díky, že jsi mi zpříjemnila odchod.

Líza ho zadrží.

LÍZA Gillesi, ty jsi nepochopil, co jsem ti řekla.

GILLES Pochopil. Aspoň myslím.

LÍZA Chci, abys zůstal.

Nutí ho, aby se posadil. Gilles jí neklade odpor, nechá se manipulovat.

LÍZA Chci, abychom spolu žili dál.

GILLES Ale... ale... Před čtrnácti dny jsi ode mě odcházela.

LÍZA To bylo před čtrnácti dny.

GILLES Co se od té doby stalo? Napadl jsem tě a ztratil jsem paměť.

LÍZA *rozhodně* Už tě neopustím.

Gilles si tře bolestivě zátylek, zcela zmatený jejími neustálými proměnami.

LÍZA Záleží mi na našem manželství.

GILLES Proč?

LÍZA Nemůže se rozbít. Buduju ho patnáct let. Je to moje dílo. (*Opraví se.*) Naše dílo. Ty na ně nejsi hrdý?

GILLES Chtít udržet manželství z hrdosti, to by vypadalo spíš na sebelásku, než na lásku.

LÍZA Zůstaň.

GILLES Je mi líto, Lízo, ale nechápu tě. Vlastně jsem ani nepochopil, proč jsme se před čtrnácti dny rozcházeli a ještě míň chápu, proč bychom dnes spolu zůstávali.

LÍZA Osudu se člověk nevyhne. (*Pauza.*) A ty jsi můj osud. (*Něžně.*) Fyzicky si nikdy patřit nebudeme, ale patříme si psychicky. Ty jsi hluboko ve mně, já jsem hluboko v tobě, jsme zajatci. I když nejsi „můj chlap“ v mém těle, jsi můj chlap ve vzpomínkách, ve snech, v nadějích. Držíš mě tam. Možná se můžeme rozejít, ale nemůžeme se jeden druhého zbavit. Všechny ty dny, co jsi byl pryč, pryč odsud, pryč sám od sebe, jsem se k tobě v myšlenkách obracela, dělila jsem se s tebou o svoje nálady. Co to je, někoho milovat? To znamená milovat ho nezávisle na vlastní vůli, na jeho vůli, proti všemu a všem. Miluju tvoje touhy i tvoje averze, bolest, kterou mi působíš, a která mě nebolí, kterou hned zapomínám, tu bolest, která nenechává následky. Milovat, to je nejspíš ta vytrvalost, která nám umožňuje prožít všechny etapy, od utrpení až po radost, se stejnou intenzitou. Milovala jsem tě před tím, než jsi mě chtěl zabít. Miluju tě i po tom. Moje láska k tobě je nějaké jádro galaxie hluboko ve mně, něco, co nemůžu ovlivnit, změnit. Je ve mně kus tebe. I kdybys odešel, ta část by zůstala. Mám v sobě něco z tebe. Jsem tvůj otisk, ty jsi můj otisk, ani jeden z nás dvou nemůže existovat odděleně.

Gilles ji pozoruje, rozrušený jejím vyznáním.

LÍZA Takže?

GILLES Takže...

Protože Gilles ještě váhá, Líza ho něžně prosí očima.

GILLES Takže... zůstanu, když už jsem tady.

Tentokrát převezme iniciativu Líza a políbí ho, vášnivěji než kdy před tím.

GILLES Stálo to za to. Tohle bylo něco jiného...

LÍZA *radostně* Vyrazíme si spolu, půjdeme někam na skleničku, chceš?

GILLES K vašim službám.

LÍZA Půjdu se převléknout.

Rychle odejde, aby se udělala na krásno. Gilles zůstane sám. Dlouze vzdychne. Je sice dojatý, ale ani zdaleka nepocítil takovou úlevu jako Líza. Všechno mu působí bolest. Myšlení i pohyby. V zamyšlení najde cédéčko a pustí ho. Zazní táhlá jazzová melodie. Jako by mu její tóny něco diktovaly, nějaké skryté poselství, začne pozorně naslouchat. Rozzáří se mu oči. Vzdychne. Už ví, co udělá. Líza se objeví v nových efektních šatech a předvádí se Gillesovi.

LÍZA Budeš se za mě stydět, v těchhle šatech?

GILLES No, budu mít dost slušné problémy.

LÍZA Tak to je skvělé!

Když jde kolem něj, Gilles ji políbí na krk, což si ona nechá líbit. Pak z kabelky vyndá toaletní taštičku, aby se přelíčila. Gilles ji pozoruje.

GILLES Nepřipomíná ti ta muzika něco?

LÍZA Nevím. Nic mě nenapadá.

GILLES Tuhle muziku jsme měli puštěnou tenkrát večer.

Líza se na chvílenku zarazí. Pro ni je v tom, co říká Gilles, jakási skrytá hrozba. Líza se ji rozhodne přejít a pokračuje v líčení.

GILLES Přišel jsem pozdě, po osmé. Nikde žádné světlo. Myslel jsem si, že jsi se ještě nevrátila. Pustil jsem si tohle cédéčko. Rozsvítil jsem si lampu nad svým pérovým křeslem a otevřel jsem noviny. Najednou jsem za sebou uslyšel šustění látky. Myslel jsem si, že průvan pohnul záclonami. Tak jsem si četl dál. A zase to šustění závěsů. Otočil jsem se. Stačil jsem tě jen zahlédnout v přítmí, jak něco držíš a pak jsem dostal ránu.

LÍZA Viděl jsi mě.

Líza sklopí hlavu. Chtěla by být jinde. Neví, jak se má zachovat. Nervózně si otírá dlaně o potah pohovky. Jednou rukou narazí na knížku. Mechanicky se na ni podívá, udělá grimasu a podává knížku Gillesovi.

LÍZA *Manželské vraždění.* Vlastně je to tvoje nejlepší knížka.

GILLES Kdo zabije toho druhého? (*Pauza.*) Nicméně jako autor jsem se prohřešil naivitou. Nenapadlo mě, že by jeden z nich mohl obvinít toho druhého ze zločinu, který sám spáchal. (*Pokloní se jí.*) Bravo, v tom jsi mě překonala.

LÍZA Když už se zlo v páru usídí, je jedno, kdo s ním vyjde ven.

GILLES Výborně, doktorko, skvělá myšlenka pro obhajobu.

Líza pokrčí rameny, zamračená, nepřístupná. Gilles k ní jde blíž a promluví jemněji.

GILLES Jaké zlo, Lízo?

LÍZA *vybuchne* Ta hrůza, že to trvá patnáct let! Že se mi líbíš! Že tě vidím stárnout a pořád to mezi námi trvá! Hrůza, že nám to ještě vydrželo! Že už bych toho měla mít dost a nemám! Hrůza, že se pořád líbíš! Hrůza, že mám strach, že odejdeš! Hrůza, že jsi muž a já žena! - Muži stárnou líp, nebo jsou o tom aspoň přesvědčení. A ženy také! - Ty jen záříš, holky na ulici se na tebe usmívají, víc, než se kluci usmívají na mě! Ty by ses beze mě klidně mohl obejít, ale já, já jsem neschopná žít bez tebe!

GILLES To je lež!

LÍZA Je to pravda!

GILLES To se hrozně pleteš! Pleteš se upřímně, ale pleteš se!

LÍZA No a co!?

GILLES Lízo, kvůli tomu se nevraždí!

Líza je trýznivě upřímná.

LÍZA Co ty o tom víš? Já jsem tě nechtěla zabít, já jsem prostě jenom chtěla přestat trpět.

Rozvzlyká se.

GILLES Proč piješ? (*Líza neodpovídá.*) Protože bys chtěla přestat trpět? (*Líza přitaká.*) Chtěla bys být co nejdřív ošklivá, tlustá, opuchlá, nepoužitelná? (*Líza přitaká. Gilles se usměje.*) Chtěla bys, abych se předváděl s ženskou, nafouklou jako

pop corn? A ty by ses dívala na ostatní a říkala si „Podívejte na mě, jak vypadám, a stejně se mnou zůstal!“ (*Líza dětsky přikyvuje.*) Přikyvuješ mi? Věčně mi budeš přikyvovat! Abys mě uklidnila. - Abys ty měla klid. Radši přikyvovat, než říct pravdu. (*Pauza.*) Co tě tak trápí? Pochybuju, že bys byla schopná mi to říct, jinak bys nepila tajně, a nepraštila bys mě zezadu. Když člověk nedokáže věci říct, tak něco provede. Ale měla by ses pokusit mi to vysvětlit!

Líza udělá odmítavé gesto. On trpělivě naléhá, jako by byla děcko.

GILLES Vypadá to možná složitě, a přitom je to určitě prostá věc. Složitě je se s tím svěřit. Ale pojmenovat to jistě umíš, vždyť na to myslíš pořád.

LÍZA *mezi vzlyky* My dva, jako pár, manželství...

GILLES *pomáhá jí* Ano...

LÍZA ...Má cenu jenom pro mě. Pro tebe to neznamena nic!

GILLES To není pravda, ale pokračuj, pokračuj...

LÍZA Tobě to jen... „vyhovuje“. Je to „praktické“...

GILLES To není pravda, ale pokračuj.

LÍZA „Osudem lásky je úpadek.“ - To jsi napsal. V *Manželském vraždění*. Hrůza. Když jsem to četla, měla jsem pocit, že jsem tě přistihla při hovoru, který jsem neměla slyšet, jako bys vykládal nějakou nechutnost o nás dvou, něco, co by mi vzalo všechny iluze. - Úpadek lásky! Termiti. Ten hmyz co vyžere dřevo, trámy. Nejsou vidět, nejsou slyšet a najednou se dům zřítí. Všechno vykotlali a nikdo nic netušil. To je náš pár. Místo lásky pohodlnost, místo citů zvyk, vypadá to jako dům, ale sloupy jsou z papundeklu. Kašírka. - Tvrdíš, že mě miluješ, ale líbím se ti vůbec ještě? Jsem tady, takže ta otázka přestala existovat, a touha s ní. Netoužíš po tom se mnou žít, protože se mnou žiješ. Nejsem tvoje útočiště, ale tvoje vězení. Musíš mě vydržet.

GILLES Ale já chci pokračovat. Vlastně, chtěl jsem...

LÍZA Proč pokračovat? Jsem tvoje pozorná čtenářka! Muži a ženy spolu zůstávají jen proto, že je vedou ty nejnižší, nejpodlejší a nejhnusnější pohnutky: vlastní prospěch, strach ze změny, hrůza ze stárnutí, úzkost ze samoty. Hloupnou, slábnou, opouštějí myšlenku, že by se svým životem ještě něco mohli udělat, drží se za ruce jen proto, aby nekráčeli ke hrobu sami. Zůstal jsi se mnou jen ze samých nízkých důvodů.

GILLES A ty jsi samozřejmě měla samé vysoké?

LÍZA Jistě.

GILLES Například?

- LÍZA Tebe.
- I když Gillese Lízino pádné přiznání zasáhne, neubrání se ironické poznámce.*
- GILLES Miluješ mě, a proto mě vraždíš.
- Líza se sklopenou hlavou a očima zabořenýma do země mumlá spíš pro sebe než pro něj.*
- LÍZA Miluju tě a to mě zabíjí.
- Gilles si uvědomí, že Líza je upřímná.*
- LÍZA Tenkrát jsem trpěla jako zvíře. Byla jsem tu sama. Tak jsem pila. Nejdřív jen trochu. Abych na tebe počkala. Ale ty jsi nešel. Tak jsem pokračovala. A čím víc jsem čekala, tím víc jsi mi chyběl. Čím delší bylo čekání, tím víc jsi mě nechal čekat naschvál! Tím víc jsi mnou pohrdal, ponižoval mě, vysmíval se mi. Bylo mi to najednou jasné: nikdy mi neřekl, že mě podvádí, to znamená, že mě podvádí pořád! Nikdy nemluví o jiných ženách, to znamená, že jich má spousty. Nikdy nenechává kompromitující stopy, to znamená, že to má dokonale zorganizované. - Když člověk pije, tak si myslí, že zabouchnul nepříteli dveře před nosem, ale ve skutečnosti si ho nasadil do hlavy. Myslí si, že tu myšlenku utopí, jenže si z ní udělá posedlost. A alkohol jí dá sílu. - Dospěla jsem k přesvědčení, že ses mě rozhodl opustit. Na začátku lahve to bylo podezření, na konci jistota. Když jsi přišel, už jsem byla v ráži, schovala jsem se a pak jsem tě praštila.
- GILLES Ty sis myslela, že jsem s jinou ženou?
- LÍZA *odtažitě* Co je mi po tom.
- GILLES Ty sis myslela, že jsem s jinou ženou?
- LÍZA Dělej si co chceš, já nepotřebuju všechno vědět.
- GILLES Ty sis myslela, že jsem s jinou ženou?
- LÍZA Jsme snad moderní pár, ne? Ty si chodíš kam chceš, já si chodím kam chci, snad se k tomu nebudeme vracet!
- GILLES Tak to sis tedy myslela!
- LÍZA Prosím tě, nesnaž se mě přesvědčit, že jsem žárlila!
- GILLES Ale jistě! Říkal jsem ti, že to bude prostá věc: žárlila jsi!
- LÍZA *nepříčetná* Ne!
- GILLES Ale no tak! Je to sice primitivní, ale je to tak!

- LÍZA Já nejsem primitivní!
- GILLES Ale jsi! Na veřejnosti tvrdíš jak máš moderního ducha, ale ve skutečnosti nesneseš myšlenku, že bych mohl spát s jinou ženou.
- LÍZA No pochopitelně! – Co si myslíš! Všechny ty kráčoviny, co se říkají při večeři, aby člověk vypadal duchaplně a přitom se servíruje...!
- GILLES Takže ty nejsi moderní a liberální?
- LÍZA To tedy nejsem!
- GILLES Takže ty jsi žárlivá!?
- LÍZA Jo! A jak!
- GILLES Takže my nejsme volný pár?
- LÍZA Jenom teoreticky. Mezi dezertem a kávou. Jinak ne!
- GILLES Ale já nesouhlasím.
- LÍZA *prudce* Já se sebou taky nesouhlasím. – Ale já nemám jeden mozek. Mám dva. Jo, Gillesi, dva mozky! Moderní a primitivní. – Moderní, ten uznává svobodu, toleranci, má pochopení - ale ten primitivní tě chce jenom pro sebe. Odmítá se dělit! A bouří se při každém nejasném telefonátu, láme si hlavu s každým nevysvětleným účtem, zjitří ho každá neznámá vůně, je ve střehu, když začneš cvičit, když si koupíš oblek, když se bůhvíproč jen tak usměješ, a v noci se chystá vraždit při představě, že ve snu objímáš jinou ženu: její paže se ti ovíjejí okolo krku, roztahuje před tebou stehna... - Ano, je ve mně, ten dravec se žlutýma pronikavýma očima, a ve dne v noci bdí! I to jsem já, Gillesi! A ani intenzivní kurzy tolerance a tisíc let výchovy ve mně neudusí tenhle primitivní instinkt lásky.
- GILLES Ale manželský život, Lízo, to je jako dům, od kterého mají jeho obyvatelé klíče. - Když je někdo zamkne zvenčí, stane se vězením, a oni vězni.
- LÍZA Znáš ty lidi, co někam jdou jenom proto, aby odněkud utekli? - To je tvůj případ.
- GILLES Ne.
- LÍZA Setkáváš se s ženami, máš schůzky, každou chvíli vzplaneš touhou!
- GILLES Ty jsi moje zdraví, Lízo. Ostatní setkání jsou jenom horečka.
- LÍZA Jsi moc chytlavý.
- GILLES To si myslíš ty. Nic o tom nevíš.

LÍZA Ne. Ale představuju si.

GILLES Tak víš, nebo si představuješ?

LÍZA *křičí* Představuju si. Ale vyjde to nastejno! Bolí to stejně!

GILLES Možná víc. (*Pauza.*) Termiti. Já vím, kde jsou ti termiti. Máš je v hlavě!

LÍZA A co mám asi dělat! Ty mi nikdy nic neřekneš!

GILLES Mám ti všechno říkat? Nebyla by to ubohost? – Zrovna tehdy jsi měla pravdu. Byl jsem se ženou.

LÍZA *vítězoslavně* Tak vida!

GILLES S Roseline. Mojí editorkou.

LÍZA *nejistě* S Roseline?

GILLES Jo. S mohutnou a nepřehlédnutelnou Roseline. Co jí tak roztomile říkáš bezrohá kráva.

LÍZA No a co! Rohy snad nemá, ne!

Gilles a Líza se na sebe podívají a vyprsknou smíchy. Je to krátký smích, ale přeci jen se trochu uvolní.

GILLES Jestli tomu dobře rozumím, tak za tvou bujnou představivost můžu já! Byl jsem shledán vinným! V nepřítomnosti, ex offo, jednomyslně a mezi dvěma lahvemi whisky, co se schovávají za mými knížkami! - Praštila jsi mě proto, že ve tvých snech se virtuální Gilles obešel bez tebe, kašlal na tebe a svíjel se v objetí milenek! Problém je v tom, že jsi nepraštila virtuální hlavu, ale mojí!

LÍZA Pardon.

GILLES Asi na mě byla řada. Obyčejně jsi to zkusela sama na sobě. Usrkávala jsi jed v malých dávkách...

LÍZA Pardon!

GILLES Možná jsi stvořená jen pro kratší známosti. Pro efemérní lásky.

LÍZA *protestuje* Ne.

GILLES Možná je v tobě někdo, kdo se mnou nechce stárnout. Někdo, kdo by chtěl náš vztah ukončit.

LÍZA Ne.

- GILLES Ale ano. Máš radši vztahy, které můžeš ovládat. Zřejmě nesnášíš, aby ti věci unikaly.
- LÍZA Unikaly?
- GILLES Aby vznikaly příliš silné vztahy. Aby tě city přesáhly. - Když si chce být člověk vším jistý, musí se spokojit s krátkými známostmi. Zřetelně ohraničenými, s jasným začátkem, středem a koncem, jako školní výlet s přesně určenými etapami: vyměnili jsme si první úsměv! Smáli jsme se spolu jako blázinci! Strávili jsme spolu první noc! Poprvé jsme se pohádali! Poprvé jsme se udobřili! Poprvé jsme se spolu trošičku nudili. Naše první nedorozumění! Naše první zkažené prázdniny! První rozchod! Druhý rozchod! Třetí! – Rozchod! – A nový začátek! Je to stejné, ale s jiným... Říká se tomu život plný dobrodružství. Ale je to spíš život bez rizika. Je to seriál. Protože není rozumné milovat pořád. Milovat příliš dlouho je čiré šílenství. Rozumné je milovat jen tak dlouho, dokud je to příjemné. Milostný racionalismus praví: milujme se, dokud jsme si schopni o sobě dělat iluze. Jakmile padnou, rozejdeme se. Jak před sebou máme skutečného člověka, ne vysněnou bytost - rozchod!
- LÍZA Ne. Tohle já nechci.
- GILLES Ale vždyť je to proti přírodě, milovat pořád! Ty vleklé lásky!
- LÍZA Ne. Není.
- GILLES Ale pak je třeba přijmout nejistotu, pustit se do neznámých vod, postupovat vpřed jen díky dobré víře, vzájemné důvěře, je třeba si umět odpočinout, využívat různých proudů, a přijdou pochybnosti, únava, jindy zase stojaté vody, ale pořád je třeba držet kurs.
- LÍZA Ty nikdy neztrácíš odvahu?
- GILLES Ale ztrácím.
- LÍZA No a?
- GILLES Dívám se na tebe a říkám si: i když pochybuju, podezřívám ji, cítím únavu, mám chuť ji ztratit? A odpověď přijde. Vždycky stejná. A s ní i odvaha. Je to iracionální, ta láska. Taková věc, která se k naší době vůbec nehodí, nedá se zdůvodnit, a není to ani praktické. – Ale už to samo o sobě ji ospravedlňuje, ne?!
- LÍZA Kdyby se mně někdy podařilo ti uvěřit, ztratila bych zase sebedůvěru. Asi mi prostě dělá problémy mít důvěru.
- GILLES „Mít“ důvěru. Důvěru nejde „mít“. Ta se nedá vlastnit. Ale je možné ji někomu dát.

- LÍZA No to je právě ten problém.
- GILLES Protože se chováš jako divák, a jako soudce. Pořád od lásky něco čekáš.
- LÍZA Jistě.
- GILLES Jenže ono je to obráceně. - Ona něco čeká od tebe. Ty chceš, aby ti láska dokázala, že existuje. Chybný výklad! - To ty musíš dokazovat, že existuje!
- LÍZA Jak?
- GILLES Tím, že dáš důvěru.
- Líza rozumí, ale není schopna přijmout, co Gilles říká. Cítí příliš velkou nejistotu. Neví, co si se sebou počít.*
- LÍZA Já... já si půjdu pro kufr.
- Čeká od Gillese reakci. Ale ten nereaguje a tak Líza zdůrazňuje:*
- LÍZA Už mám čtrnáct dnů sbaleno...
- Gilles nic nenamítá. Líza jde nahoru po schodech a vrací se se zavazadlem. Zastaví se před Gillesem.*
- GILLES Nenapadlo tě třeba, že bych ti mohl odpustit?
- Líza odmítá jeho velkodušnost.*
- LÍZA Je toho moc, co bys mi musel odpouštět. – Všechny ty moje pochybnosti, tu ránu do hlavy, ty lži...
- GILLES Můžu ti na to udělat množstevní slevu.
- LÍZA Už jsi kvůli mě trpěl dost.
- GILLES Nebudu litovat ani utrpení, jestli je to ta správná měna.
- Líza znovu odmítá a dětinsky vrtí hlavou.*
- GILLES A tys mi před chvílí tak hezky odpustila.
- LÍZA To bylo snazší. Ty ses mě nepokusil zabít.
- GILLES Ale já jsem slyšel jinou písničku. Já jsem slyšel: „Chci s tebou žít!“
- LÍZA To je pravda.
- GILLES Ted' už nechceš?

- LÍZA Ne. Prve jsi ještě nevěděl. To sis ještě myslel, že jsi mě chtěl...
- GILLES Ne. Už jsem to věděl.
- Líza se neodvažuje uvěřit. On pomalu pokračuje.*
- GILLES Pamatuju si všechno, Lízo. Vzpomněl jsem si hned jak jsem přišel k sobě na nosítkách. Nikdy jsem paměť neztratil.
- LÍZA Cože?
- GILLES Ta moje amnézie, to byla taková vyšetřovací metoda, abych se o případu dozvěděl víc. Chtěl jsem pochopit, proč mě tak strašně nenávidíš, že bys mě zabila. Lhal jsem, abych se mohl vrátit a znovu se s tebou setkat. Lhal jsem ti jen z lásky.
- Líza ho pozoruje nepřátelsky, ale Gilles pokračuje mírně.*
- GILLES Ta lež byla jediná cesta, jak jsme si my dva, po patnácti letech, mohli říct pravdu.
- LÍZA *zarputile* Pravdu?! - No tak už ji víš. I já ji vím, pravdu! A co!? No?! Co s tou pravdou budeme dělat? Co? - Nic.
- GILLES Možná, že dva lidi nepotřebují pravdu, ale tajemství. Tu záhadu, že ty se mi líbíš. Že já se ti líbím. A záhadu, že nás to ještě nepřešlo.
- LÍZA Však ono to přejde.
- Líza si nalije whisky a kopne ji do sebe. Pak vezme své zavazadlo a jde k východu.*
- GILLES Odpouštím ti, Lízo.
- LÍZA Tím líp pro tebe!
- GILLES Přijmi to, že ti odpouštím. Prosím.
- LÍZA *rozzlobeně* Gratuluju ti! Jsi úžasný! Skvělý!
- GILLES Nebylo by ovšem k ničemu, kdybych ti já odpustil a ty by sis neodpustila.
- Lízu tato myšlenka zarazí na prahu. Rozhněvaně se otočí.*
- LÍZA Ještě ses nenabažil té ušlechtilé role?
- GILLES *tře si ránu* Ušlechtilé role? Já? To mi uniklo.

LÍZA Mám toho po krk, abys odhaloval bahno v mojí hlavě, abys mě chápal, abys mi promíjel. – Byla bych radši, kdybys mě nenáviděl, kdybys mi vrazil facku, kdybys mě urážel. - Chtěla bych, abys trpěl stejně jako já.

Gilles jí ukazuje litrovku whisky.

GILLES Ještě skleničku na rozloučenou?

Vyprovokovaná Líza popadne láhev whisky a vypije ji do dna.

LÍZA Tak.

GILLES Bravo!

LÍZA Mám toho po krk, abys byl lepší než já!

GILLES Ještě před chvílí jsem byl horší.

LÍZA Ale jo, jsi lepší. Ale je to úplně stejně k nevydržení.

GILLES Promiň, že jsem...

Líza jde ke dveřím. Gilles se ji snaží zadržet.

GILLES Milujeme se, Lízo. Přece se nerozejdeme!

LÍZA Milujeme se, ale milujeme se špatně. Sbohem.

Líza otevře dveře.

GILLES Lízo, chci ti poděkovat.

LÍZA Prosím?

GILLES Víš, už jsem si tě vlastně nevšímal. Sice jsem tě zahrnoval něhou, ale bylo to jako závoj, už jsem pod ním neviděl tvoje rysy. Ani jsem se tě neodvážil zeptat, proč piješ. Spoléhal jsem na to, jak dlouho spolu žijeme – a zapomněl jsem, že čas není spojenec lásky. Díky, že jsi zabila ten podřimující párek. To, co se z nás stalo. Takovou odvahu může mít jen žena.

Líza pokrčí rameny. Gilles, aby ji zadržel, pokračuje.

GILLES Muži jsou zbabělci. Odmítají vidět svoje vlastní chyby a chtějí věřit, že všechno je v pořádku. Ženy, ty hlavu neodvracejí.

LÍZA Můžeš to napsat do svojí příští knížky. Získáš spoustu nových čtenářek.

GILLES Ženy se nebojí problémů, Lízo, ale mají tendenci si myslet, že ony samy jsou problém. Že únava soužití spočívá v jejich ztrátě svůdnosti. Cítí se odpovědné, cítí vinu, hledají ji v sobě.

LÍZA Jistě. Muži hřeší egoismem, ženy egocentrismem.

GILLES Takže jedna jedna!?

LÍZA Je to horší plichta. Nula nula. Sbohem.

GILLES Lízo, vrátil jsem se sem, do našeho života, do našeho domova. Netrpěl jsem ztrátou paměti po té... nehodě, ale před ní. Trávil jsem s tebou dny a noci, ale žil jsem jiný příběh. Myslel jsem na tebe, ale díval se po jiných ženách. Jediný opravdový cit jsem cítil k tobě, ale za řeč mi stála jen hloupá vzplanutí. V hloubi duše jsem ti byl věrný, ale ani za nic bych to byl nepřiznal. Zbožňoval jsem tě a zapomněl jsem ti to říct. Jsem jenom muž Lízo, a muži odmítají svůj osud. Potřebují pocit svobody. Ale k čemu je taková prázdná svoboda, která se pro nic nerozhodne, která se k ničemu nezaváže! Muži o svobodě víc sní, než že by jí využívali. Radši si ji vystaví ve vitríně. A ona tam usychá, okorá a umře dávno před nimi. Protože svoboda existuje jenom když se využívá. - Muži jsou tiší romantici. Něco jiného žijou a něco jiného si namlouvají. Potřebují vedle svého života ještě jiný, tajný, vytoužený, vysněný, jehož jsou sami básníky. - Byl jsem ve tvém náručí tisíckrát šťastný, Lízo, ale cítil jsem se hlavně jako samec, který může mít všechny ženy. - I když jsme si koupili tenhle byt, myslel jsem si pořád, že můžu odejít, kdy se mi zachce. Na zemi jsem si připadal jako námořník, na moři jako stavitel. - Chtěl jsem do tebe být věčně zamilovaný. A jakožto manžel jsem toužil být ti nevěrný. Byl jsem dvojitý a byl jsem na to hrdý. Neschopný spokojit se s realitou, žil jsem někde jen proto, abych odtamtud mohl utéct. Nemohl jsem ti říct, jak moc tě miluju. To by znamenalo nasadit mému dvojníkovi pouta. Kdybych připustil, že naše manželství bylo mým největším dobrodružstvím, můj dvojník by se mi byl vysmál! - Nechal jsem dvojníka v nemocnici, Lízo. Zemřel na tvou ránu. Mír jeho neklidné duši. Nikdo ho nelituje. (*Pozoruje ji s bolestí.*) Miluju tě, Lízo. A závidím ti, co jsi pro nás udělala. Miluju tě proto, že nejsi něžná. Protože mi vzdoruješ. Miluju tě, protože jsi schopna mě praštit. Protože zůstáváš Krásná Neznámá. Miluju tě, protože mě budeš milovat, jen když budeš chtít.

LÍZA A co kdybych tě zabila?

GILLES Jestli musím umřít, chtěl bych, abys to udělala ty. Tvoje nepřítomnost mě bude pomalu mučit, ale nezabije mě. - Zůstaň, prosím tě. Zůstaň se mnou. Nechci jinou ženu. Nechci jiného vraha.

LÍZA Sbohem.

Líza vyjde z místnosti. Je slyšet její vzdalující se kroky. Gilles zůstal sám. Váhá. Chvilí tak bloumá, pak se rozhodne zhasnout všechny lampy, jako by šel spát. Nechá svítit jen lampu nad křeslem, ve kterém si čítá. Když jde okolo přístroje, pustí znovu jazz a pak si jde zamyšleně sednout pod světlo. Líza pomalu vejde, ochablá, bez zavazadla, trochu se potácí. Gilles ji slyší, ale schválně se neotočí. Čeká.

Líza dojde až za něj.

LÍZA Myslím, že jsem ti pozvracela auto.

Gilles je šťastný, ale drží své emoce na uzdě. Aniž by se na ni podíval, snaží se odpovídat co nejpřirozeněji. Napodobuje scénu jejich setkání.

GILLES Nevadí, stejně má takovou pitomou barvu. Chtěl jsem něco originálnějšího.

LÍZA Teď je fakt unikátní!

Smějí se. Líza pochopila, že může pokračovat v lehkém tónu. Tentokrát ona přejímá Gillesovy repliky.

LÍZA Život je vážně pes...

GILLES A dělá si s námi co ho napadne.

LÍZA Jaký vy jste vlastně typ muže?

GILLES Váš?

LÍZA To by souhlasilo! - Mám dojem, že každou větu tahám z paty a že mi vysychá mozek, prostě mám všechny příznaky choroby zvané neodolatelná přitažlivost.

GILLES Je mi líto, nemám žádný lék.

LÍZA Vy sám jste lék.

Usmějí se na sebe.

GILLES Existuje ve vašem životě nějaký muž?

LÍZA V tuhle chvíli jsi to ty.